

UCHWAŁA Nr XXXIII/317/14
RADY POWIATU ŻUROMIŃSKIEGO
z dnia 25 kwietnia 2014r.

w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata
2014-2024

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2013r. poz. 595 z późn. zm.) oraz art. 19 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2024 w Powiecie Żuromińskim, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Żuromińskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY
Jerzy Rzymowski

Załącznik do Uchwały Nr XXXIII/317/14
Rady Powiatu Żuromińskiego
z dnia 25 kwietnia 2014r.

***POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2014 - 2024***

ŻUROMIN 2014

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Zgodność celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z polskim ustawodawstwem.	5
3. Charakterystyka powiatu żuromińskiego	7
3.1 Położenie geograficzne powiatu żuromińskiego	7
3.2 Demografia	7
3.3 Ekologia	9
3.4 Rynek pracy	11
3.5 Sytuacja mieszkaniowa	14
3.6 Ochrona zdrowia	15
3.7 Środowisko kulturowe i zabytki	16
3.8 Edukacja	19
4. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie powiatu żuromińskiego	22
4.1 Pomoc społeczna na terenie powiatu żuromińskiego	22
4.2 Organizacje non profit działające na terenie powiatu żuromińskiego	26
4.3 Bezrobocie	28
4.4 Ubóstwo	35
4.5 Niepełnosprawność	36
4.6 Uzależnienia	47
4.7 Rodzina dysfunkcyjna	48
4.8 Bezdomność	57
4.9 Przestępczość	60
5. Analiza SWOT	63
6. Wdrażanie Strategii. Misja, priorytety i cele operacyjne. Harmonogram realizacji celów strategicznych	70
7. Wdrażanie strategii	114
7.1 Zasady realizacji strategii	114
7.2 Zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi.	116
8. Zakończenie	118

1. Wprowadzenie

Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie żuromińskim na lata 2014 – 2024 opracowano na podstawie: analizy aktów prawnych obowiązujących w dziedzinie polityki społecznej, analizy źródeł wewnętrznych – sprawozdań i informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie za lata 2010 – 2013, analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczących sytuacji społecznej i demograficznej powiatu żuromińskiego, analizy danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie, analizy danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu żuromińskiego w zakresie problemów społecznych za lata 2010 – 2013, analizy danych otrzymanych z Policji w zakresie przestępczości na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2010 – 2013.

Do opracowania dokumentu wykorzystano metody planowania strategicznego polegające na: analizie strategicznej, ocenie i definiowaniu problemów społecznych w powiecie żuromińskim, diagnozie sytuacji społecznej powiatu żuromińskiego - analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego, głównych obszarów problemowych (analiza SWOT), oraz wartościowania wskazanych czynników celem wskazania podejścia strategicznego (analiza TOWS); określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań, określeniu zasad wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii.

Samorządy powiatowe stoją przed obowiązkiem realizacji wielu zadań w obszarze polityki społecznej, m.in. „...*opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*”. Jest to zadanie własne powiatu, którego podstawę prawną stanowi art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182).

Zwiększająca się ilość problemów społecznych, a także ich specyfika, uzależniona od typu społeczeństwa, jak i warunków prawno-ekonomicznych, stawiają jednostkę samorządu terytorialnego, jaką jest powiat przed niezwykle ważnym, jak i trudnym zadaniem. Od efektywności rozwiązywania problemów społecznych zależy bowiem funkcjonowanie społeczności lokalnej. Pełnię osiąga ona, gdy jest w stanie skutecznie realizować swoje cele oraz zaspokajać potrzeby swych członków na różnych płaszczyznach.

Specyfika problemów społecznych leży w jej złożonej strukturze. Bardzo często wiele trudności przysparza identyfikacja problemu. Powodem tego jest fakt, iż problemy społeczne nie występują w pojedynkę. Zazwyczaj pojawienie się jednego problemu implikuje powstanie

innego, np. bezrobocie powoduje ubóstwo, ubóstwo zaś przygotowuje dobry grunt pod rozwój patologii, które, z kolei, przyczyniają się do dysfunkcji rodziny, problemów wychowawczych itp. Zatem, by w jak największym stopniu minimalizować skutki problemów społecznych, należy dobrze zdiagnozować ich źródło, by podjęte działania były efektywne od samego początku.

Również zdefiniowanie problemu społecznego nie jest, wbrew pozorom, sprawą łatwą. W socjologii istnieje wiele szkół podejścia do problemów społecznych. Jednakże w przypadku polskiej rzeczywistości społecznej najtrafniejsza wydaje się być definicja prof. B. Misztal (2000), zgodnie z którą problemy społeczne są efektem procesu społecznego, który jest niezgodny z systemem wartości i ocen charakteryzujących dany etap rozwoju społeczeństwa ze względu na swoje natężenie, zakres występowania lub widzialność społeczną, oceniany jako uciążliwy dla całego społeczeństwa albo niektórych jego grup.¹

1

Misztal B. „*Teoria socjologiczna a praktyka społeczna*”, Towarzystwo Autorów i Wydaw. Prac Naukowych Universitas, Kraków 2002

2. Zgodność celów Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych z polskim ustawodawstwem.

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182)
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. z 1993 r. Nr. 17, poz. 78 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr. 33, poz. 178 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982)
- Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012 r. poz. 400 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 680)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536)
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. poz.139 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U z 2013 r. poz.3, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. poz. 135)

3. Charakterystyka powiatu żuromińskiego

3.1 Położenie geograficzne powiatu żuromińskiego

Powiat żuromiński położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego, w odległości 150 km od Warszawy i 70 km od Płocka. Graniczy z sześcioma powiatami, tj.: mławskim, płońskim, sierpeckim (woj. mazowieckie), brodnickim i rypińskim (woj. kujawsko-pomorskie) oraz działdowskim (woj. warmińsko-mazurskie). Oś powiatu stanowi malowniczo płynąca rzeka Wkra. Obszar powiatu żuromińskiego wynosi 807 km² w jego skład wchodzi 2 miasta i 187 miejscowości położone na terenie 2 gmin miejsko – wiejskich: Żuromin i Biezuń oraz 4 gmin wiejskich: Kuczbork – Osada, Lubowidz, Lutocin i Siemiątkowo.

3.2 Demografia

Powiat Żuromiński zamieszkiwany jest przez 40.300 osób, z czego w miastach zamieszkuje ok. 27 % ludności powiatu. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 50 osób na km². Stan ludności w latach 2010 – 2012 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Stan ludności powiatu żuromińskiego na dzień 31.12.2012 r. z uwzględnieniem płci.

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni
Powiat żuromiński	20 385	19 915

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 2. Stan ludności powiatu żuromińskiego w latach 2011 – 2012.

Wyszczególnienie	2011	2012
Powiat żuromiński	40 404	40 300
Gmina Żuromin	14 759	14 740
Gmina Biezuń	5 326	5 302
Gmina Kuczbork – Osada	4 914	4 915
Gmina Lubowidz	7 159	7 162
Gmina Lutocin	4 569	4 538
Gmina Siemiątkowo	3 677	3 643

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z tendencją ogólnokrajową, w powiecie żuromińskim notuje się przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Od kilku lat stanowią one 50,4% ludności powiatu.

Tabela 3. Ludność w powiecie żuromińskim w latach 2011-2012.

Przedział/lata	2011	2012
Przedprodukcyjny 0-17 lat	8 309	8 120
Produkcyjny 18-59 lat K 18-64 M	24 931	24 916
Poprodukcyjny 60 lat i więcej K 65 lat i więcej M	7 164	7 264

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Obciążenie demograficzne: liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym na dzień 31. 12. 2012 r.

	Powiat żuromiński	Województwo mazowieckie
Obciążenie demograficzne	29,2	29,5

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Analizując powyższe tabele zauważyć można zmniejszającą się liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym równocześnie zwiększającą się liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wielkości procentowe nie wykazują tu zbyt dużych dysproporcji w poszczególnych latach. Według rzeczywistych liczb różnice przedstawiają się następująco: liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2011 w stosunku do roku 2012 zmalała o 189 osób, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 100 osób.

Tabela 5. Dane demograficzne- stan w dniu 31.12.2012 r.

Wyszczególnienie	Powiat Żuromiński	Województwo mazowieckie
Gęstość zaludnienia osoby/km ²	50	149
Współczynnik feminizacji	102	109
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,4	0,5
Saldo migracji na 1000 ludności	-4,54	+2,5
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	6474	819592
Ludność w wieku produkcyjnym	26562	3498052
Ludność w wieku poprodukcyjnym	7264	984116

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Liczba zawieranych małżeństw w powiecie żuromiński w latach 2010 – 2012.

Rok	2010	2011	2012
Liczba małżeństw	368	354	370

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Powyższa tabela przedstawia rozkład ilości zawieranych związków małżeńskich w latach 2010 – 2012. Ciekawym zjawiskiem jest mały wzrost liczby zawieranych małżeństw przy spadku przyrostu naturalnego lub nawet przy jego ujemnym wskaźniku.

Tabela 7. Poziom wykształcenia w powiecie żuromińskim stan w dniu 31.03.2011 r.

Ogółem	Poziom wykształcenia									
	Wyższe	Policealne	Średnie			Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne	Podst. ukończone	Podst. nieukończone i bez wykształcenia	Nieustalony
			Razem	Zawodowe	Ogólno Kształ- Cące					
34 921	3396	661	8261	4729	3532	7962	2195	10273	1472	701

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

3.3 Ekologia

W powiecie żuromińskim obszar chroniony zajmuje ok. 60 tys. ha, co stanowi blisko 75% całej powierzchni powiatu. Są to grunty należące do Górznieńsko - Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego i tereny obszarów chronionego krajobrazu: Zieluńsko - Rzęgnowskiego Międzyrzecza Skrwy i Wkry, nadwkrzański oraz okolice Rybna i Lidzbarka. Do innych atrakcji przyrodniczych możemy zaliczyć:

- użytki ekologiczne,
- obszary chronionego krajobrazu,
- parki wpisane do rejestru zabytków,
- parki wiejskie - pomniki przyrody ożywionej.

W gminie Biezuń, w dolinie rzeki Wkry istnieje rezerwat przyrody "Gołuska Kępa" o powierzchni 9,90 ha stanowiący fragment lasu liściastego z drzewostanem olchy, jaworu i jesionu. Granicę rezerwatu stanowi w większości stare koryto rzeki Wkry. Opracowana została dokumentacja przyrodnicza dotycząca dwóch projektowanych rezerwatów "Bagno Siemcichy" o powierzchni 498 ha (gmina Żuromin i Lutocin) oraz "Bielawy Gołuskie" o powierzchni 128 ha (gmina Biezuń i Siemiątkowo).

Górznieńsko - Lidzbarski Park Krajobrazowy (o powierzchni ogólnej 27,8 tys. ha) na terenie powiatu zajmuje 5.230 ha, jest to północno - wschodnia część gminy Lubowidz. Na terenie tej gminy (rejon wsi Straszewy) znajduje się także użytek ekologiczny o powierzchni 6,89 ha.

W powiecie żuromińskim zarejestrowanych jest dziewięć parków podworskich (zabytkowe, miejskie). Parki zabytkowe (6 obiektów) chronione są z mocy ustawy z dnia 15.02.1962 r. o ochronie dóbr i pozostają pod nadzorem Konserwatora Zabytków. Zlokalizowane są na terenie gminy Kuczbork (Zielona, Chojnowo), Biezuń (Sławęcín) i Żuromin (Poniatowo, Chamsk i Kliczewo Małe).

Parki wiejskie w Biezuniu i Siemiątkowie ustanowione w 1986 r. pozostają pod nadzorem samorządów gminnych. Jedno z ciekawszych miejsc stanowi pomnik przyrody składający się z alei 75 lip drobnolistnych położonych w miejscowości Chromakowo w gminie Lutocin. Najwięcej pomników przyrody - 13 egzemplarzy znajduje się w Gminie Siemiątkowo, są to w zdecydowanej większości dęby szypułkowe. Ochroną obejmuje się ponadto obszary źródliskowe rzek Swojęcianki i Chraponianki, Skrwy i Okalewki oraz Przylepnicy na Wzniesieniach Mławskich.

Interesujące jest pojawienie się na terenie powiatu żuromińskiego siedlisk bobra. Skutki działalności bobrów - żeremia i tamy można obserwować w gminie Siemiątkowo, Żuromin i w gminie Lubowidz. Ponadto na terenie powiatu znalazł dobre warunki rozwoju bocian biały.

Prawie przez wszystkie gminy powiatu przepływa malowniczo rzeka Wkra. Wiele fragmentów koryta rzeki posiada wyjątkowe walory krajobrazowe typu rzeczno, rzadko spotykane w kraju. Naturalne walory rzeki sprawiają, że tereny te stają się niezwykle atrakcyjne dla rozwoju turystyki i rekreacji. W bezpośrednim sąsiedztwie i w dolinie rzeki występują liczne elementy środowiska posiadające wysokie wartości przyrodnicze. Są to różnego rodzaju głębokie zatoki w brzegach, połączone z rzeką starorzecza lub boczne ramiona, starorzecza w dolinie, mokradła i inne.

Bardzo bogata jest fauna ssaków i kręgowców, szczególnie interesującą pod względem ekologicznym jest obserwowana inwazja bobra, ponadto stwierdzono występowanie innych rzadkich gatunków. Różnorodna jest również ichtiofauna Wkry. Występuje tutaj płoć, jelec, kiełb i piskorz, leszcz, szczupak, okoń, brzana, lin, miętusy, kleń.

Stan czystości powietrza jest zadawalający - emisja tlenków azotu i siarki mieści się w dolnych granicach wartości dopuszczalnych. Podobnie przedstawia się koncentracja pyłu. Dodatkowo w powiecie uzyskano znaczny efekt zmniejszenia emisji zanieczyszczeń po modernizacji 8 kotłowni węglowych na olejowe w jednostkach samorządu terytorialnego.

Inwestycje mogły być zrealizowane dzięki dotacjom z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz udziale Starostwa Powiatowego w Żurominie.

Największą troską władz samorządowych powiatu żuromińskiego jest stan czystości i zagospodarowania rzeki Wkry, która stanowi oś powiatu. Rzeka posiada wysokie naturalne walory przyrodnicze i jest niezwykle atrakcyjnym obszarem dla rekreacji i turystyki. Ze względu na to, że powiat żuromiński znajduje się na obszarze "Zielonych Płuc Polski" sprawy związane z ochroną przyrody, powietrza, wód i ziemi nabierają szczególnego znaczenia. Na terenie powiatu przewidywane jest wprowadzenie w najbliższej przyszłości zasad ekorozwoju. Walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu stwarzają warunki do rekreacji. Niezwykle bogato wyglądają możliwości dla osób, które szukają spokojnego wypoczynku z dala od wielkomiejskiego gwaru, jak również dla tych, którzy chcą inwestować w rozwój turystyki. Czyste powietrze i woda przyciągają miłośników wędkarstwa. Zwarte kompleksy leśne stanowią raj dla grzybiarzy i dla myśliwych. Dużą atrakcją jest także ścieżka edukacyjno - ekologiczna o długości 9 km, która bierze swój początek w miejscowości Siemiątkowo - Rogale (gmina Siemiątkowo) i prowadzi przez las mieszany do wsi Siciarz, kończąc się przy ponad stuletniej sośnie będącej pomnikiem przyrody i studni odbudowanej na podłożu źródła naturalnego. Podobna ścieżka edukacyjno - ekologiczna tworzona jest również w Zielonej - gm. Kuczbork Osada, funkcjonuje również ścieżka dydaktyczna w Ośrodku Hodowli Zwierzyny w Konopatach.

Planowana jest budowa zbiornika wodnego na rzece Wkrze przez gminę Lubowidz i Żuromin, co dla potrzeb retencji wpłynie również na rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

3.4 Rynek pracy

Powiat żuromiński ma charakter rolniczo - przemysłowy i wyróżnia się dużą produkcją rolno - spożywczą, w tym szczególnie drobiarską. W produkcji roślinnej dominują zboża, ziemniaki, buraki cukrowe i kukurydza. Powierzchnia gruntów ornych wynosi 48%, łąk i pastwisk 24%, lasów 18 % ogólnej powierzchni powiatu. Znajduje się tu 5374 indywidualnych gospodarstw rolnych, w tym około 400 ferm drobiu, co daje powiatowi miano "zagłębia drobiarskiego". Nadmierne skumulowanie na małym obszarze produkcji drobiarskiej i trzody chlewnej stwarza zagrożenie epidemiologiczne oraz jest przyczyną konfliktów pomiędzy mieszkańcami a właścicielami wielkich ferm drobiu i trzody. Również

zwiększająca się ilość ferm wiatrowych może spowodować zniszczenie terenów cennych przyrodniczo wskutek niekontrolowanej urbanizacji.

Priorytetowe znaczenie dla rozwoju regionu mają inwestycje w dziedzinie przetwórstwa żywności. Istnieją tu praktycznie nieograniczone możliwości dla rozwoju tego typu działalności. W dziedzinie tej przoduje Spółdzielnia Mleczarska w Żurominie zajmująca się przetwórstwem mleka i Zakład Rzeźniczo – Wędliniarski sp.j. – Zygmunt Motylewski, Jan Zaborowski w Bieżuniu.

W 2013 roku potencjał gospodarczy to ok. 1800 podmiotów gospodarczych, których znaczenie sukcesywnie wzrasta. Przeważająca część to firmy prywatne o charakterze rodzinnym. Większość z nich zajmuje się handlem i usługami. Przemysł koncentruje się głównie w gminie Żuromin i Kuczbork Osada. Największe zatrudnienie występuje w branży elektronicznej, odzieżowej i drzewnej. Jednym z większych zakładów produkujących na eksport m. in. do Wielkiej Brytanii i Austrii jest PUE "Tomic". Kolejnym zakładem z branży elektronicznej jest "LDM Elektronik" produkujący sprzęt nagłaśniający. Efektywnie zbyć swoich produktów prowadzą zakłady odzieżowe "Pierro - Mode" i "Klaudia". Dużym powodzeniem zarówno w kraju jak i zagranicą cieszą się wyroby z drewna (parkiety, mozaiki) firmy "Mercer Wood". Powiat żuromiński słynie także z bogatych złóż surowców mineralnych - piasków, żwirów i pospółki. Zasobność tych złóż szacuje się na około 5 milionów ton. Atutami przemawiającymi za inwestowaniem na terenie powiatu jest jego korzystne położenie, dogodne połączenia we wszystkich kierunkach, nadwyżki surowców rolnych, dobrze rozwinięta infrastruktura.

Na uwagę zasługuje sprzyjający klimat społeczny związany z poziomem aktywności gospodarczej. Warte podkreślenia są też niskie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, w ramach których pod uwagę należy wziąć niskie ceny nieruchomości oraz zróżnicowanie kosztów pracy.

Tabela 8. Rodzaje podmiotów gospodarczych sektora publicznego w powiecie żuromińskim w latach 2010 – 2012.

Rodzaje podmiotów sektora publicznego	Lata	Wartość
jednostki prawa budżetowego państwowe i komunalne ogółem	2010	109
	2011	117
	2012	120
przedsiębiorstwa państwowe	2010	89
	2011	96
	2012	98
spółki prawa handlowego	2010	1

	2011	1
	2012	1
spółki z udziałem kapitału zagranicznego	2010	1
	2011	1
	2012	1
	2010	.
gospodarstwa pomocnicze	2011	.
	2012	.

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

(.) – brak danych

**Tabela 9. Rodzaje podmiotów gospodarczych sektora prywatnego w powiecie
żuromińskim w latach 2010 – 2012.**

Rodzaje podmiotów sektora prywatnego	Lata	Wartość
sektor prywatny ogółem	2010	2549
	2011	2412
	2012	2477
osoby fizyczne	2010	2278
	2011	2133
	2012	2177
spółki prawa handlowego	2010	53
	2011	58
	2012	70
spółki z udziałem kapitału zagranicznego	2010	5
	2011	5
	2012	6
Spółdzielnie	2010	21
	2011	19
	2012	19
Fundacje	2010	2
	2011	2
	2012	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2010	71
	2011	74
	2012	76

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 10. Pracujący¹ według gmin w powiecie żuromińskim na dzień 31.12.2011 r.

	Ogółem
Powiat	4026
Żuromin	2649
Biezuń	385
Kuczbork- Osada	319
Lubowidz	374
Lutocin	169

Siemiątkowo	130
-------------	-----

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

¹dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; według faktycznego miejsca pracy.

**Tabela 11. Bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2010-2012
i na dzień 30.06.2013 r.**

	2010	2011	2012	Na dzień 30.06.2013 r.
Kobiety	1 766	1 959	1 943	1897
Mężczyźni	1 833	1 950	2 114	2104
Ogółem	3 599	3 909	4 057	4001

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie.

3.5. Sytuacja mieszkaniowa

Tabela 12. Sytuacja mieszkaniowa w powiecie żuromińskim w 2011 roku.

Mieszkania [tyś.szt.]	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań
11,7	4,37	85,36

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

**Tabela 13. Liczba mieszkań, izb i powierzchni użytkowej mieszkań na terenie powiatu
żuromińskiego w 2010 roku.**

Jednostka terytorialna	Mieszkania	Izby	powierzchnia użytkowa mieszkań
Żuromin	4624	19718	374540
Biezuń	1540	6577	131040
Kuczbork- Osada	1445	5848	115896
Lubowidz	2286	8575	166418
Lutocin	1145	5012	106251
Siemiątkowo	911	3769	78437

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

**Tabela 14. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na terenie powiatu
żuromińskiego w 2010 r.**

Jednostka terytorialna	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]
Żuromin	81,0
Biezuń	85,1
Kuczbork- Osada	80,2
Lubowidz	72,8
Lutocin	92,8
Siemiątkowo	86,1

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

3.6 Ochrona zdrowia

Tabela 15. Świadczenia zdrowotne na terenie powiatu żuromińskiego w 2013 roku.

Jednostka terytorialna	Miejsce udzielania świadczeń zdrowotnych
Żuromin	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDYK
	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej LABORATORIUM
	Przychodnia Lekarska PANACEUM
	Rejonowa Przychodnia Stomatologiczna TOTAL-DENT
	Przychodnia Rejonowa w Żurominie
	Stacja Opieki-Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Caritas Diecezji Płockiej
	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej
Biezuń	Samodzielny Publiczny Miejsko – Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej
Kuczbork-Osada	Gminny Ośrodek Zdrowia w Kuczborku
	Praktyka Lekarza Rodzinnego SANITAS w Zielonej
Lubowidz	Praktyka Lekarza Rodzinnego VENA
	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Syberii
	Filia Nr 1 Niepublicznego Stomatologicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej KAREDENT s.c.
	Wiejski Ośrodek Zdrowia w Zieluniu
Lutocin	Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lutocinie
Siemiątkowo	Gminny Ośrodek Zdrowia w Siemiątkowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Na terenie miasta Żuromin funkcjonuje również Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, w którym pomoc chorym udzielana jest w następujących oddziałach:

- wewnętrznym – 56 łóżek
- dziecięcym – 15 łóżek
- chirurgicznym ogólnym - 27 łóżek
- chirurgii urazowo – ortopedycznej – 6 łóżek
- położniczym - 10 łóżek
- ginekologicznym - 7 łóżek
- opieki paliatywnej – 6 łóżek
- rehabilitacyjnym – 15 łóżek

Na terenie Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej funkcjonuje również Zakład Opiekuńczo – Leczniczy z 60 miejscami dla chorych.

3.7 Środowisko kulturowe i zabytki

I. Środowisko kulturowe

Gmina Żuromin:

- Młyn wodny, drewniany z 1873 r. w Brudnicach
- Kościół parafialny p.w. Św. Floriana z 1961 r. w Chamsku
- Zespół podworski w Chamsku:
 - dwór
 - park krajobrazowy (park, sad, warzywnik) z 1981 r.
- Zespół podworski w Kliczewie Małym:
 - dwór
 - park krajobrazowy z 1981 r.
- Kościół Parafialny p.w. Św. Wawrzyńca, drewniany z 1961 r. w Poniatowie
- Zespół podworski w Poniatowie:
 - dwór
 - park krajobrazowy z 1981 r.
- Kościół Parafialny p.w. Św. Trójcy w Żurominie
- Klasztor poreformacki w Żurominie
- Ogrodzenie zespołu klasztornego w Żurominie

Gmina Biezuń:

- Zespół urbanistyczny obejmujący sieć ulic i placów z XVIII w.
- Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy z końca XVIII w.
- Zespół pałacowy i założenie obronne z I połowy XVII w.
- Dom, ul. Sierpecka 19, z początku XIX w.
- Dom, ul. Sierpecka 23, wraz z bezpośrednim otoczeniem- teren ogrodu z początku XX w.
- Dom, ul. Stary Rynek 19, z początku XX w.
- Dom, ul. Zamkowa 2, z początku XX w.
- Dom, ul. Zamkowa 4, z początku XIX w.
- W Sławęcinie Zespół podworski wraz z zabudową gospodarczą: dwór, spichrz, park z 3 stawami, brama wjazdowa i krzyż żelazny z I połowy XIX w.

Gmina Kuczbork:

- Kościół p.w. Św. Bartłomieja z XVII w. w Kuczborku
- Cmentarzysko szkieletowe z XI w. w Kuczborku
- Grodzisko pierścieniowate z X-XI w. w Nidzgorze
- Zamek (pozostałości ruiny) z XV w. w Sarnowie
- Zespół pałacowo-parkowy z XIX w. w Zielonej

Gmina Siemiatkowo:

- Pozostałość parku z ok. 1900 r. w Cyndatach
- Zagroda nr 11: dom drewniany z ok. 1870 r., obora kam. kryta blachą z 1930 r. w Chomęcu
- Dom nr 7, drew./kryty eternitem - odbudowany po pożarze 1914 r., obora nr 7, kam./kryta blachodachówką 1890 r. w Chraponi
- Dom nr 14, drew. ok. 1920 r., budynek gospodarczy nr 14 mur. z ok. 1925 r. w Dzieczewie
- Kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny, mur. 1897-1901, cmentarz przykościelny w Gradzanowie
- Dom nr 32, drew. ok. 1925 r. w Gradzanowie Kościelnym
- Chlewy nr 13, kam./kryty papą, k. XIX w, park dworski, dom nr 25, glinob. ok. 1920 r., dom nr 29 drew. ok. 1925 r. w Krzeczanowie

- Dwór mur. p. XX w. w Łaszewie
- Dom nr 8 drewn. ok. 1930 r., bud. gospodarczy nr 8 eternit ok. 1925 r., dom nr 9 mur. ok. 1930 r., dom nr 10 drewn. ok. 1920 r., bud. gospodarczy nr 10 blacha ok. 1920 r., dom nr 34 mur. ok. 1925 r., bud. gospodarczy nr 34 mur. ok. 1925 r. w Nowej Wsi
- Park, dom nr 12 mur./kryty papą p. XX w., dom nr 18 (szkoła roln.) mur./kryty blachą ok. 1935 r., bud. Urzędu Gminy mur. ok. 1931 r., dom nr 26 mur./kryty blachą ok. 1930 r., dom nr 96 drewn./kryty eternitem ok. 1900 r., obora nr 96 kam./kryty eternitem ok. 1900 r., dom nr 100 drewn. P. XX w. w Siemiatkowie
- D. Dwór (ob. Dom nr 2) mur. ok. 1930 r., resztki parku ok. 1900 r. w Smólni
- Dom nr 20 mur./kryty dachówką ok. 1920 r., dom nr 34 mur. ok. 1925 r. w Sokołowym Kącie

Gmina Lubowidz:

- budynek Kościoła z 1802 r. w Lubowidzu
- drewniana dzwonnica z początku XIX w. w Lubowidzu
- cmentarz przykościelny z II połowy XV w. w Lubowidzu
- ceglano-kamienne ogrodzenie ok. 1900 r. w Lubowidzu
- cenne okazy starodrzewia rosnące w otoczeniu Kościoła w Lubowidzu

II. Ośrodki życia kulturalnego

Gmina Żuromin:

- Żuromińskie Centrum Kultury
- Powiatowo – Miejska Biblioteka Publiczna
- Biblioteka Pedagogiczna
- Świetlica Socjoterapeutyczna „Słoneczko”

Gmina Biezuń:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bieżuniu
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna

Gmina Kuczbork:

- Gminny Ośrodek Kultury w Kuczborku
- Filia Gminnego Ośrodka Kultury w Zielonej
- Klub Seniora w Zielonej
- Klub Seniora w Kuczborku
- Klub Seniora w Sarnowie
- Gminna Biblioteka Samorządowa w Kuczborku
- Gminna Biblioteka Samorządowa w Kuczborku Filia w Gościszce
- Gminna Biblioteka Samorządowa w Kuczborku Filia w Zielonej

Gmina Siemiatkowo:

- Gminny Ośrodek Kultury w Siemiatkowie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Siemiatkowie

3.8 Edukacja**Wykaz szkół i placówek oświatowych znajdujących się na terenie powiatu żuromińskiego:****Gmina Żuromin:**

- Przedszkole Samorządowe Nr 1 w Żurominie
- Przedszkole Samorządowe Nr 2 w Żurominie
- Zespół Szkół Nr 1 w Żurominie
- Zespół Szkół Nr 2 w Żurominie
- Publiczny Punkt Przedszkolny przy ZS Nr 2
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Raczynach
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Będzyminie
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Poniatowie
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Chamsku
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Kliczewie Dużym
- Liceum Ogólnokształcące w Żurominie
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Żurominie
- Zespół Szkół Specjalnych w Żurominie

- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Żurominie

Gmina Biezuń:

- Zespół Placówek Oświatowych w Bieżuniu w skład którego wchodzi: Przedszkole Samorządowe, Samorządowa Szkoła Podstawowa, Gimnazjum
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Sławęcinie
- Liceum Ogólnokształcące w Bieżuniu

Gmina Kuczbork:

- Zespół Placówek Oświatowych – Przedszkole w Kuczborku
- Zespół Placówek Oświatowych – Przedszkole w Zielonej
- Szkoła Podstawowa w Sarnowie
- Szkoła Podstawowa w Gościszce
- Szkoła Podstawowa w Chojnowie
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Zielonej

Gmina Siemiatkowo:

- Zespół Szkół w Siemiatkowie
- Szkoła Podstawowa w Łaszewie

Gmina Lubowidz:

- Zespół Szkół w Lubowidzu
- Zespół Szkół w Syberii
- Zespół Szkół w Zieluniu
- Szkoła Podstawowa w Sinogórze
- Szkoła Podstawowa w Mleczówce

Gmina Lutocin:

- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Lutocinie
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Swojęcinie
- Samorządowa Szkoła Podstawowa w Przeradzu Małym
- Przedszkole Samorządowe w Lutocinie

– Samorządowe Gimnazjum w Lutocinie

Tabela 16. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2011 – 2013.

Jednostka terytorialna	Uczniowie	
	2011/2012	2012/2013
Szkoły Podstawowe (bez specjalnych)		
Gmina Żuromin	973	990
Gmina Biezuń	343	316
Gmina Kuczbork	378	387
Gmina Siemiatkowo	234	237
Gmina Lubowidz	743	851
Gmina Lutocin	315	310
RAZEM	2986	3091

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych Urzędów Gmin.

Analiza danych z powyższej tabeli wskazuje na rosnącą liczbę uczniów w oddziałach szkół podstawowych.

Ponadto, na terenie Powiatu Żuromińskiego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna. W Poradni zatrudnieni są psycholodzy, logopeda, pedagodzy. Celem Poradni jest wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, diagnozowanie dzieci i młodzieży, pomoc uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielanie dzieciom i młodzieży, ich rodzicom lub opiekunom, nauczycielom i wychowawcom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej.

W Poradni działała Zespół Orzekający do spraw szkolnictwa specjalnego, nauczania indywidualnego, wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Poradnia prowadzi zajęcia terapeutyczne indywidualne. Są to między innymi:

- terapia zaburzeń mowy,
- terapia dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
- terapia dzieci w zakresie wczesnego wspomaganie ich rozwoju (dzieci ze sprzężoną niepełnosprawnością),
- terapia logopedyczna,
- terapia psychologiczna (dzieci autystyczne, nerwice dziecięce i młodzieżowe, zaburzenia w odżywianiu, fobie szkolne, niedostosowanie społeczne).

Poradnia współpracuje z placówkami i instytucjami działającymi w interesie dziecka i szkoły.

Reasumując przedstawione powyżej informacje, stwierdzić można, iż powiat żuromiński posiada dość dobrze rozbudowaną bazę edukacyjną. Jednakże problem stanowi zbyt małe

zainteresowanie podjęciem nauki w szkołach zasadniczych zawodowych oraz technikach. W związku z tym konieczna jest promocja tego typu szkolnictwa i dopasowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

4. Diagnoza sytuacji społecznej na terenie powiatu żuromińskiego

Świat wokół nas zmienia się w zawrotnym, zaskakującym nas tempie. Niejednokrotnie sami zaskoczeni jesteśmy tym, jak sytuacja w dniu obecnym inna jest od tego, z czym mieliśmy do czynienia wczoraj. Czasami zdajemy sobie sprawę, jak niewielki krok potrzebny jest ku temu, by radykalnie zmienić swoje życie na lepsze, ale jeszcze prościej - na gorsze. Wiele z problemów społecznych, z którymi borykają się ludzie jest wynikiem takich właśnie zmian - zmian nagłych, zaskakujących, do których nie byli oni przygotowani. Innym powodem jest wyuczona bezradność, dziedziczenie niemożności radzenia sobie w życiu, wyuczona bierność w dążeniu do poprawy swego bytu. Innym jeszcze – nieszczęśliwy wypadek, spłot niesprzyjających okoliczności.

Bez względu na to, jakie źródło mają przedstawione poniżej problemy społeczne, z którymi borykają się mieszkańcy powiatu żuromińskiego, faktem jest, iż trzeba dołożyć wszelkich możliwych starań, by sytuacje te przezwyciężyć oraz pomóc dotkniętym tymi problemami ludziom w rozpoczęciu godnego życia.

4.1 Pomoc społeczna na terenie powiatu żuromińskiego

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie jest jednostką organizacyjną powiatu żuromińskiego utworzoną uchwałą Rady powiatu żuromińskiego.

PCPR wykonuje zadania powiatu z zakresu:

- pomocy społecznej (własne i z zakresu administracji rządowej),
- polityki prorodzinnej,
- wspierania osób niepełnosprawnych.

PCPR jest samodzielną jednostką organizacyjno - budżetową, podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu Żuromińskiego i wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. PCPR prowadzi gospodarkę finansową w formie jednostki budżetowej.

Starosta przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością, w szczególności w zakresie spraw finansowych i administracyjnych, rodzinnej opieki zastępczej, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, domu pomocy społecznej.

Zakres działania PCPR

Zadania własne powiatu, do których należą:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi gminami,
- 2) opracowanie i realizacja powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych,
- 3) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- 4) zapewnienie dzieciom opieki w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 5) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- 6) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 7) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo wychowawczej typu rodzinnego,
- 8) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa,
- 9) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
- 10) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-

wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na terenie powiatu żuromińskiego lub innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,

11) przekazywanie do Biura Informacji Gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

12) pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy,

13) kierowanie i umieszczanie osób w domu pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym,

14) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,

15) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,

16) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,

17) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

18) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,

19) sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej,

20) opracowywanie i realizacja, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych,

21) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,

22) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,

23) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób,

24) dofinansowanie:

- a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
 - f) kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- 25) realizacji innych programów zatwierdzanych przez PFRON,
- 26) gospodarowanie środkami PFRON.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- 4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 5) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

W skład struktury organizacyjnej PCPR wchodzi następujące stanowiska pracy:

- dyrektor,
- ds. osób niepełnosprawnych,
- specjalista pracy socjalnej,
- główna księgowa,
- ds. księgowości,

- ds. administracyjnych,
- kierowca,
- koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- sprzątaczką.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie prowadzi też:

- Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne.

Rodzaje pomocy świadczonej przez Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne:

- poradnictwo prawne,
- poradnictwo psychologiczne rodzin,
- terapia psychologiczna,
- wspieranie rodzin przeżywających kryzysy,
- usługi edukacyjne i wspierające (rozwijanie umiejętności rodzicielskich i prospołecznych, radzenie sobie ze swoimi emocjami),
- informowanie i pomoc w załatwianiu spraw służących prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny.

Na terenie powiatu żuromińskiego działają następujące jednostki z zakresu pomocy społecznej:

- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieżuniu
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lutocinie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuczborku
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubowidzu
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatkowie.

4.2 Organizacje non profit działające na terenie powiatu żuromińskiego

Powiat żuromiński może się poszczycić wielkim zaangażowaniem społecznym w pomoc ludziom potrzebującym. Oprócz prężnie działającego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej wraz z wykwalifikowaną kadrą i jednostkami pomocniczymi, na terenie powiatu działa szereg organizacji pozarządowych, poniżej prezentujemy wykaz tych, których celem jest pomoc ludziom najbardziej potrzebującym:

1. „Caritas” Diecezji Płockiej, która:
 - niesie pomoc najuboższym,
 - organizuje wypoczynek letni dla dzieci,
 - prowadzi dom dziennego pobytu,
 - prowadzi domowe hospicjum,
 - prowadzi warsztaty terapii zajęciowej,
 - niesie pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej,
 - niesie pomoc osobom wychodzącym na wolność z zakładów karnych,
 - niesie pomoc młodzieży wywodzącej się z patologicznego środowiska.
2. Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego „Caritas” Diecezji Płockiej
 - obejmuje opieką pielęgniarską i położniczą ludność zamieszkałą na terenie powiatu żuromińskiego,
 - prowadzi opiekę pielęgniarską długoterminową,
 - prowadzi domowe hospicjum (kompleksowa opieka lekarza, psychologa, rehabilitanta, księdza, pielęgniarki i pracownika socjalnego),
 - prowadzi gabinet rehabilitacyjny,
 - prowadzi poradnię rehabilitacyjną.
3. Polski Związek Niewidomych, który:
 - pomaga w załatwianiu spraw członkom związku,
 - organizuje spotkania okolicznościowe.
4. Polski Związek Inwalidów, Emerytów i Rencistów, który:
 - pomaga w załatwianiu spraw życiowych członkom związku,
 - niesie pomoc rzeczową i pieniężną osobom potrzebującym pomocy,
 - organizuje wycieczki,
 - organizuje spotkania okolicznościowe,
 - współpracuje z innymi organizacjami i jednostkami pomocy społecznej.
5. Polski Czerwony Krzyż, który:
 - niesie pomoc rzeczową osobom jej potrzebującym,
 - prowadzi zbiórki odzieży, sprzętu, makulatury,
 - organizuje spotkania okolicznościowe,
 - współpracuje z innymi organizacjami i jednostkami pomocy społecznej.

6. Związek Kombatantów, który:

- pomaga w załatwianiu spraw życiowych członkom związku,
- pomaga w sposób finansowy i rzeczowy członkom związku,
- organizuje spotkania okolicznościowe.

4.3. Bezrobocie

Bezrobocie jest to problem społeczno – gospodarczy polegający na tym, iż pewna część społeczeństwa znajdująca się w wieku produkcyjnym, zdolna do pracy i deklarująca chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Bezrobocie występuje wówczas, gdy liczba osób poszukujących pracy jest większa niż liczba ludzi zdolnych do pracy, chcących pracować i akceptujących istniejący poziom wynagrodzeń. W Polsce istnieją dwa źródła informacji o bezrobociu, które posługują się nieco innymi definicjami bezrobocia. Pierwsze źródło informacji oparte jest na statystyce urzędów pracy, które na bieżąco rejestrują osoby poszukujące pracy. Definicję ustawową bezrobotnego wskazuje ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity z 2013 roku, Dz. U. Nr 674, z późn zm.). Pod pojęciem bezrobotnego rozumie się zwykle osobę zdolną do pracy i gotową do jej podjęcia w ramach stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, pozostającą bez pracy, nie uczącą się w szkole i nie mającą innego stałego źródła utrzymania. Drugie źródło informacji o poziomie bezrobocia opiera się na kwartalnym badaniu przez GUS – badaniu aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), obejmującym 20 tys. gospodarstw domowych. W badaniu tym do kategorii bezrobotnych zostały zaliczone osoby w wieku 15 lat i więcej, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- aktualnie nie pracowały (nie świadczyły pracy w rozumieniu definicji MOP), ani nie odbywały przyuczenia do zawodu z elementami nauki praktycznej;
- poszukiwały aktywnie pracy w tygodniu badania lub w ciągu 6 tygodni poprzedzających badanie;
- były zdolne do podjęcia pracy w tygodniu badanym lub następnym i wyrażały gotowość podjęcia takiej pracy.

GUS bada aktywność zawodową w oparciu o w/w definicję bezrobotnego Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Stosunek liczby ludności aktywnej zawodowo do liczby ludności znajdującej się w wieku produkcyjnym, nazywamy współczynnikiem aktywności zawodowej. Im wyższy jest ten współczynnik, tym większa część ludności w wieku produkcyjnym chce podjąć pracę.

Wysokość tego współczynnika zależy od wielu czynników, m. in.: poziomu płac, preferencji jednostek w zakresie kształcenia, modelu rodziny, liczby dzieci w rodzinie oraz możliwości znalezienia pracy.

Nasilenie zjawiska bezrobocia w danej populacji opisuje „stopa bezrobocia”. Jest to wielkość statystyczna - stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia oblicza się różnie, w zależności od przyjętej definicji osoby bezrobotnej. Najczęściej praktykowane, jest podawanie stopy bezrobocia rejestrowanego, do wyliczenia w którym przyjmuje się, że bezrobotny to osoba, która jest aktualnie zarejestrowana zgodnie z prawem w Powiatowym Urzędzie Pracy, jako poszukująca pracy.

Istnieją różne klasyfikacje bezrobocia. Uwzględniając akceptację warunków płacowych na rynku pracy wyróżnia się:

- bezrobocie dobrowolne (naturalne) - obejmuje osoby, które z różnych subiektywnych względów nie podejmują pracy zarobkowej, mimo istnienia wolnych miejsc pracy (najczęściej nie godzą się na warunki proponowane przez pracodawców),
- bezrobocie przymusowe - obejmuje osoby, które skłonne byłyby zaakceptować istniejące stawki płac, lecz nie znajdują wolnych miejsc pracy.

Z kolei ze względu na czas trwania rozróżniamy:

- bezrobocie krótkookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy do 3 miesięcy od jej utraty,
- bezrobocie średniookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy,
- bezrobocie długookresowe – dotyczy osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy,
- bezrobocie długotrwałe (chroniczne) – dotyczy z kolei osób pozostających bez pracy znacznie dłużej niż 12 miesięcy.

Możemy również dokonać podziału na:

- bezrobocie rejestrowane – ujęte w statystykach bezrobocia,
- bezrobocie ukryte – utajone lub „ bezrobocie wśród zatrudnionych”,
- bezrobocie fikcyjne.

Z uwagi na zasięg bezrobocie dzieli się na:

- powszechne - wiąże się z występowaniem nadwyżek podaży zasobów siły roboczej w całym kraju,
- lokalne - bezrobocie związane z sytuacją lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Przedstawione poniżej dane wskazują, że liczba osób bezrobotnych w kraju i w powiecie żuromińskim na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rosła. W Polsce osób bez pracy na

koniec 2009 roku było 1.892.700. W roku 2010 nastąpił wzrost o kolejne 62.000 zarejestrowanych i w roku 2011 o następne 28.000. Natomiast struktura bezrobocia w powiecie żuromińskim w latach 2010-2013 prezentują poniższe tabele i wykresy.

Tabela 17. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2010 – 2012 i na dzień 30.06.2013 r.

Wyszczególnienie	Rok	Stopa bezrobocia	Liczba bezrobotnych	Kobiety	
				ogółem	% w stosunku do liczby bezrobotnych
Powiat żuromiński	2010	21,4%	3 599	1 766	49,07
	2011	22,9%	3 909	1 959	50,12
	2012	23,5%	4 057	1 943	47,89
	Na dzień 30.06 2013	23,2%	4 001	1 897	47,41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Tabela 18. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach Powiatu Żuromińskiego w latach 2010 – 2012 i na dzień 30.06.2013r.

Gmina	2010	2011	2012	do 31.10. 2013
Gmina Żuromin	1 340	1 450	1 503	1 487
Gmina Biezuń	444	460	479	477
Gmina Kuczbork	456	492	515	530
Gmina Lubowidz	733	773	820	794
Gmina Lutocin	316	379	364	329
Gmina Siemiątkowo	310	355	376	384
Ogółem	3 599	3 909	4 057	4 001

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Tabela 19. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2010 – 2012 i na dzień 30.06.2013 r. wg wieku.

Rok	Bezrobotni wg wieku					
	18-24 lat	25 – 34 lat	35 – 44 lat	45 – 54 lat	55 – 59 lat	60 – 64 lat
2010	872	1 038	706	708	230	45
2011	999	1 093	757	745	249	66
2012	977	1 143	815	742	307	73
do 30.06.2013	853	1 177	867	710	314	80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Tabela 20. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie żuromińskim w latach 2010 - 2012 i na dzień 30.06.2013 r. wg wykształcenia.

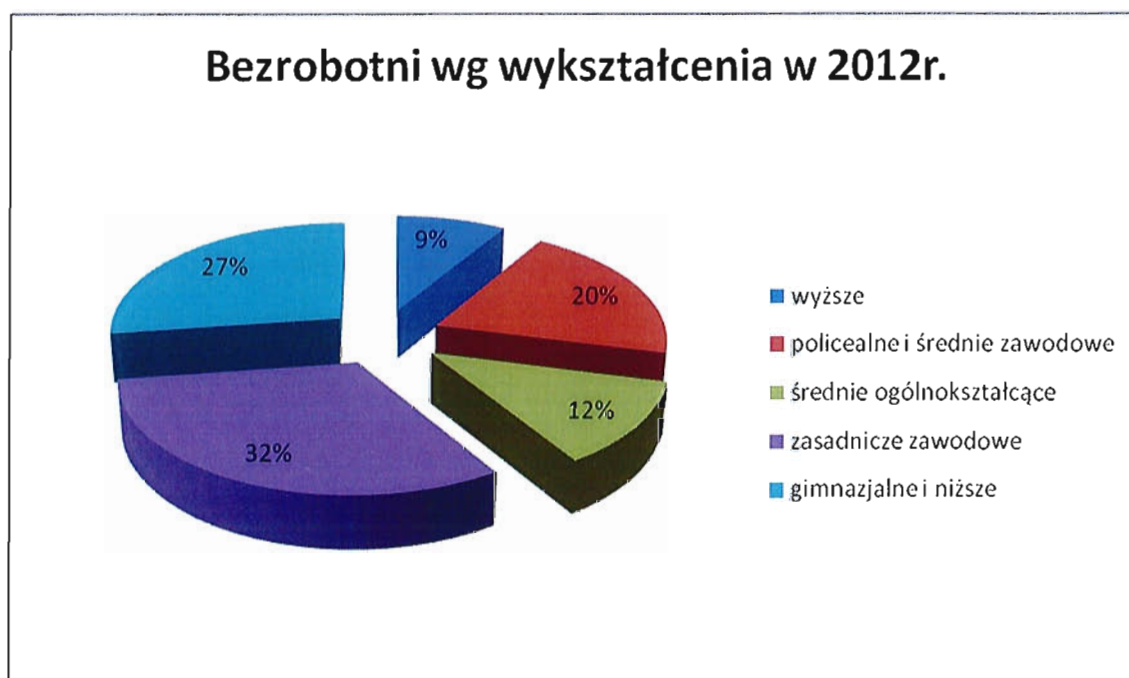
Rok	Bezrobotni wg wykształcenia					
	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i niższe	Ogółem
2010	253	717	450	1 127	1052	3 599
2011	314	815	511	1187	1082	3 909
2012	354	822	488	1289	1104	4 057
do 30.06.2013 r.	324	891	438	1 284	1064	4 001

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Dane z tabel wskazują, że sukcesywnie z roku na rok zwiększa się liczba bezrobotnych.

Analizując rozkład bezrobocia wg wykształcenia, zauważyć można, iż największa stopa bezrobocia jest wśród osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Drugą, co do wielkości grupą bezrobotnych są osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej, a następnie – policealne i średnie ogólnokształcące.

Wykres 1. Struktura bezrobocia na terenie powiatu żuromińskiego w 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Przyczyny bezrobocia na terenie powiatu żuromińskiego są bardzo zróżnicowane.

Do najczęstszych zalicza się:

- ekonomiczno – gospodarcze wynikające z braku nowych miejsc pracy,
- likwidacja miejsc pracy,
- poziom wykształcenia nie dostosowany do nowych proponowanych przez pracodawców miejsc pracy,
- niska lub brak motywacji do poszukiwania zatrudnienia.

Bariery utrudniające podjęcie zatrudnienia:

- średni poziom aktywności w poszukiwaniu pracy,
- brak doświadczenia zawodowego,
- brak dyspozycyjności, szczególnie dotyczy to osób studiujących zaocznie.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żurominie w ramach środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego były objęte aktywizacją w ramach poniższych form:

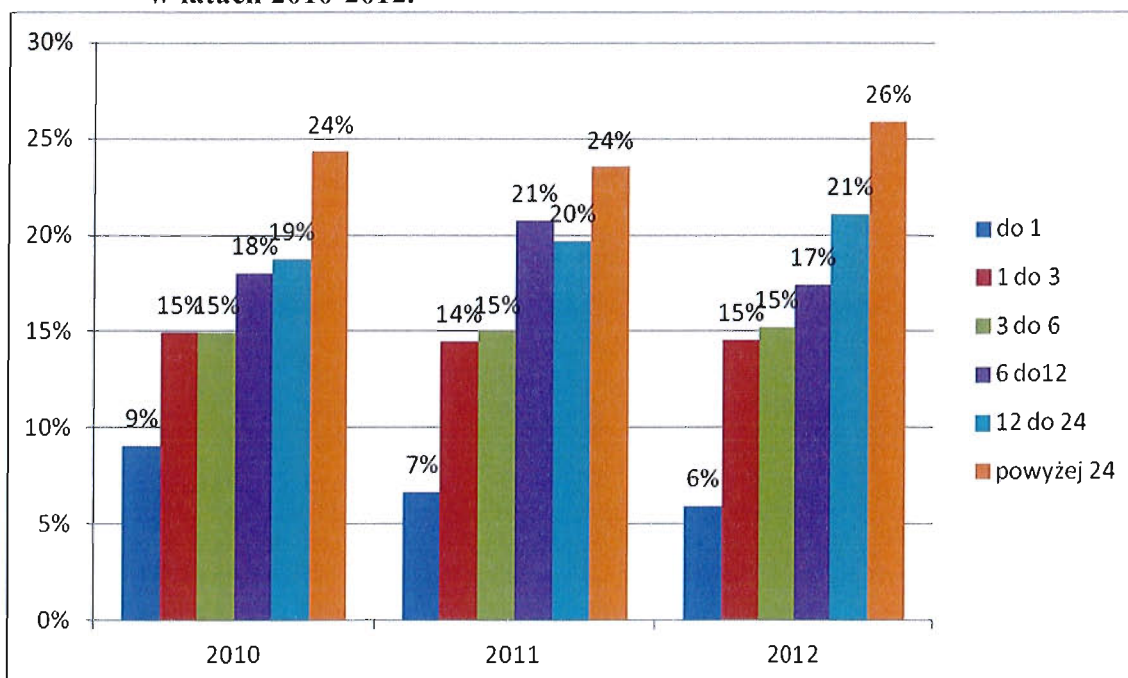
- zatrudnienie w ramach robót publicznych,
- zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych,
- odbywanie stażu u pracodawcy bez nawiązywania stosunku pracy,
- szkolenie mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji zwiększających szansę na podjęcie zatrudnienia,
- zatrudnienie w ramach wyposażonego stanowiska pracy,
- wykonywanie prac społecznie użytecznych,
- przekazanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Tabela 21. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w powiecie żuromińskim w latach 2010 - 2012 i na dzień 30.06.2013 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	2010	2011	2012	do 30.06.2013 r.
do 1	326	260	240	199
1-3	538	566	590	410
3-6	538	585	617	606
6-12	647	810	707	872
12-24	675	769	854	791
Powyżej 24	875	919	1 049	1 123
Ogółem	3 599	3 909	4 057	4 001

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Wykres 2. Bezrobotni w powiecie żuromińskim wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2010-2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Żurominie.

Na podstawie analizy powyższej tabeli oraz wykresu zauważyć można, iż wg czasu pozostawania bez pracy najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne, pozostające bez pracy powyżej 24 miesiące. W tym, i tak złożonym problemie, jest to wyjątkowo negatywne zjawisko, świadczące o ciągłej potrzebie doskonalenia instrumentów rynku pracy, a tym samym zmniejszające szanse na znalezienie pracy przez osoby tak długo bezrobotne. Osoby nie pracujące przez tak długi okres wymagają ponownego przeszkolenia

przez potencjalnego pracodawcę, a tym samym zwiększenia nakładów na pracownika. W dobie ciągłego dążenia do ograniczenia kosztów osobowych przez pracodawcę, bardziej skłonni są oni do zatrudniania osób, które w miarę na bieżąco poszerzają swoje informacje branżowe, a tym samym są bardziej efektywni. Tak więc bardzo ważne jest organizowanie kompleksowej pomocy osobom długotrwale bezrobotnym.

**Tabela 22. Bezrobocie jako powód przyznania pomocy społecznej
w latach 2010 – 2013.**

Powód przyznania pomocy społecznej	2010	2011	2012	2013*
Bezrobocie	1623	1618	1675	1358

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

*dane za I półrocze 2013 r.

Bezrobocie wywołuje negatywne skutki społeczne - w sferze ekonomicznej i psychospołecznej, które nasilają się w miarę wydłużenia się okresu pozostawania bez pracy. W przypadku zazwyczaj trwale bezrobotnych osób prowadzi do m.in.:

- pogorszenia standardu i jakości życia,
- narastania problemu związanego z zagospodarowaniem czasu wolnego,
- pojawienia się poczucia krzywdy, frustracji,
- izolacji społecznej,
- powstania stresu i utraty stabilizacji prowadzącej do niemożności podejmowania racjonalnych decyzji,
- utraty kwalifikacji zawodowych,
- pogorszenia stanu zdrowia osób bezrobotnych,
- rozszerzenia sfery ubóstwa,
- obniżenia poczucia własnej wartości, utraty autorytetu w rodzinie,
- powstania dyskomfortu psychicznego i poczucia bezsilności, apatii, zniechęcenia,
- wzrostu konfliktów społecznych oraz zjawisk niepożądanych (zachowań patologicznych) takich jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość, samobójstwa,
- ograniczenia lub zaniechania uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym.

Długotrwale bezrobocie powoduje szybką degradację ekonomiczną osoby i rodziny. Zdarza się, że objęta tym zjawiskiem jest nawet cała rodzina, w której z upływem czasu pojawia się bierność i zjawisko patologii, (głównie nadużywanie alkoholu) i która nie potrafi przystosować się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku.

Piętno bezrobocia wpływa nie tylko na bezrobotnych dorosłych, ale także i na ich dzieci, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Zawęża się krąg wspólnych zainteresowań rówieśniczych, dzieci przestają być zapraszane do wspólnej nauki i zabawy. Zdarza się także, że jednocześnie z odrzuceniem przez rówieśników, z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób. Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest także osłabienie autorytetu rodziców. W opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno - ekonomicznej czy życiowego nieudacznictwa. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność.

Rodziny, w których żyją osoby bezrobotne, szczególnie długotrwale pozostające bez prawa do zasiłku, z konieczności stają się klientami pomocy społecznej. Równowaga lokalnego rynku pracy to jeden z najważniejszych celów polityki rozwoju społeczno-gospodarczego każdego miasta, tak w wymiarze czasu bieżącego jak i wymiarze wielu lat, bliższej i dalszej przyszłości.

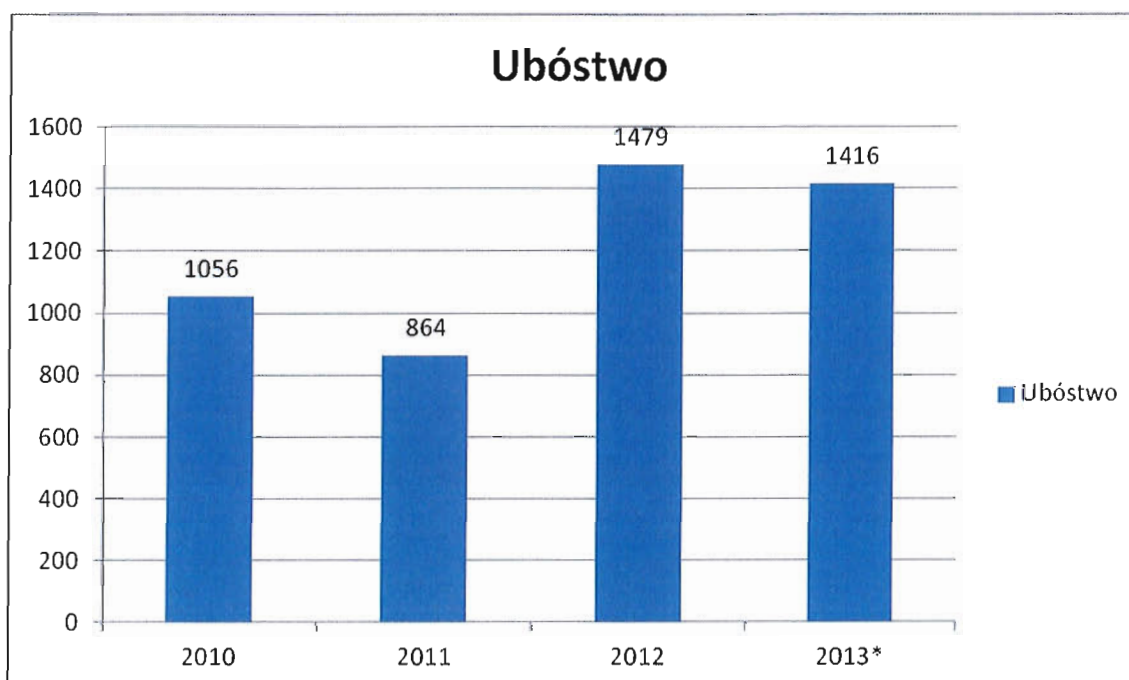
4.4 Ubóstwo

Zjawisko ubóstwa w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy społeczeństwa. Coraz silniejszym czynnikiem determinującym status ekonomiczny, w tym sytuację materialną jednostki i jej rodziny, jest zajmowane miejsce na rynku pracy. Ubóstwem są zagrożone przede wszystkim te osoby, które zostały wyparte z rynku pracy na skutek bezrobocia. Wyraźnie widać, iż na obszarze powiatu żuromińskiego istnieje silna korelacja między ubóstwem a zjawiskiem bezrobocia.

Kwalifikując klientów Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej do grupy ludzi ubogich, za główne kryterium przyjmuje się wysokość dochodów danego gospodarstwa domowego. Ubóstwo jest więc zatem określane nie na zasadzie funkcjonowania w warunkach charakterystycznych dla ubóstwa, lecz z odpowiednio niskimi źródłami finansowymi. Należy jednak pamiętać, iż ubóstwo jest następstwem długotrwałego pozostawania bez odpowiedniej ilości środków finansowych, zapewniających godny byt, pozwalający zaspokoić wszystkie elementarne potrzeby ludzkie.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę ubóstwa na terenie powiatu zuromińskiego na przestrzeni ostatnich trzech lat. Przyjmując stan ludności powiatu zuromińskiego w ilości 40 300 mieszkańców na koniec 2012 roku, pomoc społeczną z tytułu ubóstwa przyznano 8,43 % populacji powiatu.

Wykres 3. Liczba osób, dla których jedną z przyczyn przyznania pomocy było ubóstwo w latach 2010 – 2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Zuromińskiego

*dane za I półrocze 2013 r.

4.5 Niepełnosprawność

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Na potrzeby niniejszego dokumentu posłużymy się pojęciem niepełnosprawności wskazanym w art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Mówi ona, że niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wykonywania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Przyjmuje się tu kryterium prawne, według którego do osób niepełnosprawnych zalicza się osoby, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy, w tym:

- orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, tj. lekkiego, umiarkowanego lub znacznego,
- orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy oraz o niezdolności do samodzielnej egzystencji - na podstawie odrębnych przepisów,
- orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia,
- orzeczenie organu rentowego ZUS, MSWiA, MON wydane przed 01 stycznia 1998 roku o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów,
- orzeczenie KRUS wydane przed 01 stycznia 1998 roku o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Dla celów pozarentowych, w tym ulg i uprawnień oraz świadczeń pomocy społecznej o niepełnosprawności orzekają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Wydają one orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz orzeczenia dla osób przed 16 rokiem życia:

- znaczny stopień niepełnosprawności - do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji; niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację,
- umiarkowany stopień niepełnosprawności - do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- lekki stopień niepełnosprawności - do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne,

- zaliczenie do osób niepełnosprawnych - osoby przed 16 rokiem życia - jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Zaliczenie do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej oraz zatrudnienia w formie telepracy.

Istnieje wiele rodzajów niepełnosprawności. W rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zostały one pogrupowane w 12 pozycjach:

- 01-U – upośledzenie umysłowe,
- 02-P – choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Powyższa kodyfikacja jest ściśle związana z ulgami i uprawnieniami przysługującymi osobom niepełnosprawnym. Orzecznictwo rentowe, w celu ustalenia prawa do renty, (orzeczenia wydawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych) wyszczególnia trzy rodzaje orzeczeń:

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i o niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji,

- orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy,
- orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy oraz celowość przekwalifikowania.

Orzeczenia są obecnie wydawane także przez lekarza rzeczoznawcę Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - orzeka on o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy osób w gospodarstwie rolnym i uznaje je za niepełnosprawne, z tym że:

- osoby, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny, traktuje się jako zaliczone do znacznego stopnia niepełnosprawności,
- pozostałe osoby traktuje się jako zaliczone do lekkiego stopnia niepełnosprawności.

Tabela 23. Równoważność zapisów orzeczeń o stopniach niepełnosprawności w obecnym i byłym stanie.

Orzeczenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	Orzeczenie lekarza orzecznika ZUS	Orzeczenie Komisji Inwalidztwa i Zatrudnienia (KIZ)	Orzeczenie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS)
znaczný stopień niepełnosprawności	całkowita niezdolność do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji	I grupa inwalidzka	osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny
umiarkowany stopień niepełnosprawności	całkowita niezdolność do pracy	II grupa inwalidzka	Brak
lekki stopień niepełnosprawności	częściowa niezdolność do pracy lub celowość przekwalifikowania zawodowego	III grupa inwalidzka	pozostałe osoby o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. z 2011 roku, Dz. U. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.), ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 z późn. zm.), ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. Nr 7, poz. 25 z 1998 r. z późn. zm.), rozporządzenie MGPIPS z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328).

Problem osób niepełnosprawnych, które nie potrafią samodzielnie rozwiązywać swoich problemów życiowych, jest bliski zarówno pracownikom samorządowym, jak i społeczności lokalnej powiatu żuromińskiego.

Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są przez władze powiatu żuromińskiego przede wszystkim w oparciu o Ustawę z dnia 11 maja 2011 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, która definiuje rehabilitację osób niepełnosprawnych jako *zespół działań organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych* zmierzających do *osiągnięcia możliwie najwyższego poziomu funkcjonowania osób niepełnosprawnych, jakości życia i integracji społecznej, przy aktywnym uczestnictwie tych osób* oraz w oparciu o utworzony „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie żuromińskim”.

Starania władz powiatu koncentrują się na niesieniu szeroko rozumianej pomocy osobom chorym, starym, niepełnosprawnym. W ramach tej działalności, prowadzone są różne programy i projekty. W powiecie żuromińskim funkcjonują placówki służące swoją pomocą osobom niepełnosprawnym, zalicza się do nich:

4.5.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie

Celem działania Centrum jest realizacja zadań powiatu w zakresie pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej, a także inspirowanie, nadzorowanie i koordynowanie działań powiatowych jednostek pomocy społecznej.

W zakresie zadań finansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Centrum realizuje:

- dofinansowanie w części lub całości kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- dofinansowanie likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową oraz pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w ramach realizacji programu „Aktywny samorząd”,
- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na wniosek osoby indywidualnej niepełnosprawnej,

- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

W zakresie zadań finansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zrealizowało w 2012 r. następujące zadania w zakresie rehabilitacji społecznej:

- dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych dla 136 osób niepełnosprawnych wraz z opiekunami,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się dla 16 osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie kosztów bieżącej działalności warsztatów terapii zajęciowej w Żurominie dla 29 niepełnosprawnych uczestników,
- dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla 216 osób

W sumie, w 2012 roku wydatkowano środki w wysokości 974 272 zł.

4.5.2. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie

Zespół prowadzi orzecznictwo osób dorosłych i dzieci do lat 16-tu w celu ustalenia niepełnosprawności na potrzeby:

- 1/ szkolenia, w tym specjalistycznego,
- 2/ odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- 3/ korzystania z rehabilitacji,
- 4/ korzystania z systemu pomocy społecznej,
- 5/ zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie,
- 6/ uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- 7/ korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,
- 8/ spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art.8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym,
- 9/ konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji,
- 10/ konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku

ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ilość oraz rodzaj orzeczeń wydanych w 2012 r. przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności obrazują poniższe zestawienia:

Tabela 24. Liczba wydanych orzeczeń w 2012 roku wg stopni niepełnosprawności, wieku i płci, wykształcenia i zatrudnienia (osoby powyżej 16 r. życia)

Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć	
Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	60 i >	K	M
250	192	96	538	53	33	125	327	325	213

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie.

Tabela 25. Osoby, które otrzymały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w 2012 r. wg wykształcenia oraz zatrudnienia (osoby powyżej 16 r. życia).

Wykształcenie					Zatrudnienie	
Mniej niż podst.	Podstawowe	Zasadnicze zawodowe	Średnie	Wyższe	Tak	Nie
57	294	78	83	26	48	490

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie.

Tabela 26. Orzeczenia wydane w 2012 r. osobom poniżej 16 r. życia wg wieku i płci.

Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
	0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
70	17	14	39	28	42

Źródło: Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Żurominie.

4.5.3. Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie

Dom Pomocy Społecznej w Bądzynie to placówka przeznaczona dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. W placówce na stałe przebywa 65 mieszkańców (kobiet i mężczyzn). Dom przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych, wyposażony w salę rehabilitacyjną, salę doświadczania świata, gabinet lekarski. Opieka medyczna sprawowana

jest przez: internistę, psychiatrę i w miarę potrzeb innych specjalistów. Prowadzone są zajęcia z muzykoterapii, malarstwa, plastyki i metaloplastyki.

4.5.4. Ośrodki Pomocy Społecznej

Na terenie powiatu żuromińskiego działa 6 Miejskich/Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej. W ramach swej działalności ośrodki podejmują również współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie np. przy umieszczaniu osób w Domach Pomocy Społecznej, przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych itp. Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej ośrodki udzielają osobom niepełnosprawnym pomocy w zakresie:

1. finansowym (świadczenia rodzinne, zasiłki stałe, okresowe itp.),
2. usług i opieki pielęgnacyjnej,
3. pomoc specjalistycznym (poradnictwo, terapia, praca socjalna),
4. rzeczowym rozdawnictwo.

Tabela 27. Niepełnosprawność jako powód przyznania pomocy społecznej na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2010 – 2013.

Powód przyznania świadczenia społecznego	2010	2011	2012	2013*
Niepełnosprawność	391	388	409	272

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żuromińskiego

*dane za I półrocze 2013r.

4.5.5. Zakłady Opieki Zdrowotnej

Publiczne i Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w swoich działaniach realizują:

- leczenie ogólne i specjalistyczne,
- udzielają informacji o placówkach wsparcia i rehabilitacyjnych,
- kierują na leczenie szpitalne i w ośrodkach rehabilitacyjnych.

4.5.6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Żurominie

Celem poradni jest wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielanie dzieciom i młodzieży, ich rodzicom lub opiekunom, nauczycielom i wychowawcom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Poradnia realizuje swoje zadania przez prowadzenie działalności: diagnostycznej, terapeutycznej, doradczej i profilaktycznej.

4.5.7. Zespół Szkół Specjalnych w Żurominie

Zespół Szkół Specjalnych jest placówką, która kształci i wychowuje uczniów w wieku od 7 do 24 roku życia z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz z autyzmem dziecięcym, ponadto prowadzone są zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dla 37 dzieci w wieku 1-7 lat.

Głównym celem placówki jest edukacja, wychowanie oraz kształtowanie osobowości uczniów niepełnosprawnych intelektualnie by na miarę swoich możliwości włączyli się w sprawy swoich bliskich (rodziny, kolegów), a potem coraz szerszej społeczności, by potrafili godnie żyć i umiejętnie współpracować z ludźmi oraz czuć się potrzebni w społeczeństwie.

W Zespole funkcjonuje:

- Szkoła Podstawowa Specjalna – 11 uczniów,
- Gimnazjum Specjalne – 18 uczniów,
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy – 17 uczniów.

W Zespole uczy się 46 uczniów, tj. 4 uczniów z upośledzeniem w stopniu lekkim. (w tym 1 uczeń z autyzmem) 42 uczniów z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym (w tym 6 uczniów z autyzmem dziecięcym). Uczniowie realizują program poszczególnych zajęć edukacyjnych. Poza tym objęci są zajęciami rewalidacyjnymi.

Zespół Szkół Specjalnych zatrudnia kadrę pedagogiczną bardzo dobrze przygotowaną do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi intelektualnie.

4.5.8. Warsztat Terapii Zajęciowej w Żurominie

Warsztat Terapii Zajęciowej im. Bł. Bp. Leona Wetmańskiego w Żurominie prowadzony jest przez „CARITAS” Diecezji Płockiej, finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Obejmuje terapią 29 uczestników (osób dorosłych kwalifikowanych na podstawie wskazań do terapii zajęciowej). W warsztacie prowadzona jest terapia w grupach 5 osobowych w pięciu pracowniach: multimedialnej, krawiecko – artystycznej, stolarskiej, przyrodniczo – plastycznej, gastronomicznej.

Terapia odbywa się w następujących formach:

1. indywidualnej poprzez: ogólne usprawnianie, rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, przygotowywanie do życia w środowisku społecznym, między innymi przez rozwijanie umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej,
2. grupowej poprzez: rozwijanie umiejętności przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej, rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy, rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej, albo szkolenia zawodowego.

Kadra Warsztatu posiada odpowiednie wykształcenie i przygotowanie do pracy z osobami niepełnosprawnymi.

4.5.9. Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie

Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie działa na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013 r., poz. 674) oraz ustawy z dnia 27 grudnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., Nr 127 poz. 721 z późn. zm.). W ramach realizacji zadań wynikających z powyższych ustaw Urząd Pracy prowadzi:

- rejestrację osób bezrobotnych niepełnosprawnych oraz poszukujących pracy,
- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
- rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych.

Urząd Pracy współpracuje z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów oraz z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych. Na dzień 31.10.2013 r. w ewidencji urzędu zarejestrowanych było 105 osób bezrobotnych niepełnosprawnych.

W 2012 roku Urząd Pracy w Żurominie przyznał 2 osobom niepełnosprawnym środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej na kwotę 60.000 zł.

4.5.10. Organizacje pozarządowe

Istotną rolę w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin pełnią organizacje pozarządowe. Nikt lepiej nie zna środowiska osób niepełnosprawnych jak oni sami poprzez organizowanie się w związki, fundacje i stowarzyszenia oraz działanie w zakresie wsparcia, samopomocy, rozwijania współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi placówkami. Te organizacje najlepiej znają potrzeby swoich podopiecznych i najskuteczniej je zaspokajają. Taka forma działania jest też najtańsza. Dlatego też należy wspierać je w merytorycznym działaniu i finansowo. Wśród instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu żuromińskiego należy wymienić:

- Stację Opieki – Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego – Caritas Diecezji Płockiej w Żurominie,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Żurominie,
- Polski Związek Niewidomych – Koło Terenowe w Żurominie.

4.5.11. Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Upośledzeniem Umysłowym

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie realizuje zadania związane z prowadzeniem i organizacją Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy. Jest to ośrodek wsparcia przeznaczony dla 30 dorosłych osób z upośledzeniem umysłowym wymagających pomocy i wsparcia niezbędnego do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

4.6. Uzależnienia

W ostatnich latach obserwuje się radykalnie pogorszącą się sytuację materialną znacznej części społeczeństwa, a co za tym idzie wzrost zasięgu ubóstwa. Nagły spadek dochodów i utrata pracy, które stały się udziałem wielu polskich rodzin nie sprzyjają rozwojowi rodziny. Okoliczności te wpływają na pogorszenie jakości relacji rodzinnych, mogą prowadzić do aktów przemocy psychofizycznej, braku zrozumienia, pustki emocjonalnej, separacji czy w końcu rozwodów. Niezaspokojone potrzeby rodzą u wszystkich członków rodziny brak życiowej satysfakcji, poczucie frustracji, co wpływa bezpośrednio na jakość wzajemnych interakcji w rodzinie. Pojawiają się sytuacje konfliktowe. Zaistniałe procesy ogólnospołeczne dostarczają wielu zagrożeń, przysparzają cierpień, utrudniają rozwój, nie stwarzają wszystkim jednakowych szans rozwoju i egzystencji. A przecież prawidłowy rozwój i dobre zdrowie fizyczne, psychiczne oraz społeczne w dzieciństwie i młodości oraz ukształtowane w tym okresie umiejętności i zachowania zdrowotne stanowią zasoby dla zdrowia człowieka w dalszych latach życia.

Jednym z najpoważniejszych zagrożeń społecznych w naszym kraju są uzależnienia, rozwijające się szczególnie wśród młodego pokolenia. Na terenie powiatu żuromińskiego działają 4 Punkty Konsultacyjno - Informacyjne dla uzależnionych w gminach: Żuromin, Lutocin, Biezuń, Kuczbork. Z pomocy specjalistów korzystają mieszkańcy poszczególnych gmin. Jednocześnie wszyscy mieszkańcy powiatu mogą korzystać ze Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego mieszczącego się w Żurominie gdzie odbywają się dyżury psychologa.

Tabela 28. Ilość osób zgłaszających się po porady do Punktów Informacyjno – Konsultacyjnych w poszczególnych gminach w latach 2010 – 2012.

Gmina	2010	2011	2012
Żuromin	33	17	42
Kuczbork	66	72	96
Lutocin	36	87	60
Biezuń	99	38	24
RAZEM	234	214	222

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie

W punktach tych zainteresowani mogą uzyskać informacje na temat możliwości podjęcia leczenia, specjaliści w nich zatrudnieni motywują do podjęcia terapii, udzielana jest też pomoc osobom współuzależnionym.

Tabela 29. Uzależnienie jako powód przyznania pomocy społecznej na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2010 – 2013.

Powód przyznania świadczenia społecznego	2010	2011	2012	2013*
Alkoholizm	111	103	104	43
Narkomania	0	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żuromińskiego

*dane za I półrocze 2013 r.

Jak wskazują liczby zawarte w powyższej tabeli, na terenie powiatu żuromińskiego występuje alkoholizm, jako jeden z powodów przyznania pomocy społecznej. Jednakże nie każdy zgłasza się w takim przypadku po pomoc, gdyż jest to bardzo krępująca sprawa. Niekiedy członkowie rodzin alkoholików boją się również agresywnej reakcji ze strony domownika – alkoholika w przypadku ujawnienia sytuacji osobom trzecim.

Narkomania, jako powód przyznania pomocy społecznej, ma o wiele mniejszy udział. Z pewnością, problem narkomanii jest problemem o wiele mniejszym niż alkoholizm, aczkolwiek towarzyszy mu jeszcze większa wstydlivość i o wiele większa nieakceptacja społeczna. Niemniej jednak jest to problem, który, jak wskazują wszelkie prognozy, będzie narastał, gdyż zażywanie narkotyków – początkowo „miękkich”, zwłaszcza wśród młodzieży, staje się „trendy” i stanowi swoisty wyznacznik niektórych subkultur młodzieżowych. A od narkotyków „miękkich” już tylko o krok do „twardych” używek. One, z kolei, sieją już ogromne spustoszenie w organizmie ludzkim.

4.7 Rodzina dysfunkcyjna

Rodzina jest wyjątkowym środowiskiem wychowawczym, odpowiadającym potrzebom naturalnym dziecka, a przede wszystkim jego potrzebom psychicznym takim jak potrzeba miłości, poczucie bezpieczeństwa i bliskości, przynależności i szacunku, godności i

piękna, wzoru i ideału. Rodzina przez zamierzone oddziaływanie opiekuńcze i wychowawcze, a także przez niezamierzony wpływ wynikający z wzajemnych stosunków uczuciowych i zespołu interakcji między członkami oraz wzory osobowe rodziców, przyczynia się do fizycznego, psychicznego i społecznego rozwoju dziecka. Dzięki tym oddziaływaniom przygotowuje je do samodzielnego życia w społeczeństwie, które podejmuje jako człowiek dorosły. Równocześnie rodzina przekazuje dziecku wartości, normy, wzory zachowań i obyczaje kulturowe społeczeństwa, do którego przynależy.

Znaczną część klientów pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: nadużywanie alkoholu, zaburzenia systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, odejście bliskiej osoby, zgon współmałżonka, bezrobocie, przemoc w rodzinie, problem w pełnieniu ról rodzicielskich, problem we współżyciu z ludźmi, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. W rodzinie dziecko nawiązuje pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z życia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza domu rodzinnego, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Problem dysfunkcjonalności często łączy się z zaburzeniami równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemami w pełnieniu ról rodzicielskich, problemami z komunikacją społeczną, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym, szkolnym, ujawniającymi się w postaci zachowań buntowniczych, nieprzestrzeganiu norm wartości przez dzieci i młodzież.

Dzieci, wychowujące się w rodzinach, w których występuje przemoc, alkohol, problemy opiekuńczo – wychowawcze, żyją w poczuciu zagrożenia, cierpią i uczą się szczególnych metod postępowania, które utrudniają im życie. Są często ofiarami przemocy fizycznej, psychicznej, a nieraz stają się ofiarami nadużyć seksualnych. Dzieci z rodzin, w których nadużywa się alkoholu przeżywają bardziej niż inne dzieci zakłócenia w poczuciu bezpieczeństwa. Doświadczają więcej lęku, napięcia, samotności i dezorientacji, zamykają się w sobie, cofają przed ryzykiem i zmianami, nie ufają ludziom. Na tle sytuacji materialnej, warunków mieszkaniowych rodziny nadużywającej alkoholu kształtuje się sytuacja dziecka w domu rodzinnym. Mieszkanie przeważnie ciasne, zaniedbane i niedostatecznie umeblowane powoduje, że dzieci te nie mają miejsca do odrabiania lekcji, przechowania zabawek, pomocy naukowych, drobiazgów. Nie mają możliwości zapraszania kolegów, przyjaciół a obecność

wielu osób powoduje, wzajemne przeszkadzanie sobie, które doprowadza do konfliktów. Przebywanie w zadymionym mieszkaniu w oparach alkoholu i niedosypianie powoduje u dzieci stany nerwicowe i rozwój agresji, a to prowadzi do problemów emocjonalnych. Dzieci te stają się bardziej nerwowe, nie mogą porozumieć się normalnie z rówieśnikami. Zaczynają się problemy w szkole. Dzieci osiągają mizerne wyniki w nauce, często są izolowane przez rówieśników. Dzieci alkoholików często spotykają się też z odrzuceniem ze strony pijących rodziców. Chociaż rodzice ci okazują czasem miłość, to szybko ją odbierają bądź przemieniają w obojętność lub złość. Wszystko to powoduje, że dzieci czują się odrzucone. Odrzucenie przez rodziców jest ciężkim urazem, który pozostawia ślad na całe życie. Osoby, które przez to przeszły mają problemy natury emocjonalnej, poczucie niższej wartości. Odrzucone dziecko sądzi, że skoro rodzice go nie kochają, nie chcą go, to nie zasługuje na dobre traktowanie. Doprowadza to do tego, że taka osoba przez całe życie wstydzi się sama siebie. Dzieci o poczuciu niskiej wartości stawiają sobie bardzo duże wymagania, często ponad ich możliwości i mnóstwo zadań do wykonania, aby udowodnić swoją wartość. Jednak, gdy coś się nie powiedzie załamują się i przekonują, że są nic nie warte. Dzieci te wycofują się z różnych zadań, zakładając z góry, że i tak im nie sprostają. Cechą charakterystyczną dzieciństwa w rodzinie alkoholowej jest uczestnictwo w obwinianiu i oskarżaniu jednej strony za picie drugiej. Poczucie krzywdy i poczucie bycia ofiarą zmusza do szukania winnych. Niekiedy dzieci też obwiniają same siebie i to w sobie doszukują się przyczyny tragedii rodzinnej. U dzieci z takich rodzin występuje rozstrojenie życia uczuciowego, trudności w przeżywaniu lub wyrażaniu uczuć, problemy we współżyciu z innymi ludźmi, trudności adaptacyjne. Często są one płaczliwe, lękliwe, agresywne, wybuchowe. Życie w warunkach długoletniego stresu psychicznego doprowadza do destrukcyjnych wzorów zachowań. Ich stany emocjonalne są bardzo rozchwiane.

Kondycja materialna rodzin dysfunkcyjnych jest zła. Konsekwencją niskich dochodów w rodzinie wielodzietnej są trudności w zaspokajaniu potrzeb na poziomie minimum socjalnego. W rodzinach tych, w mniejszym lub większym natężeniu występuje dysfunkcjonalność w postaci uzależnień, przemocy, długotrwałego bezrobocia czy chorób przewlekłych. Rodzice lub jedno z nich nie przekazują społecznie akceptowanych wzorów postępowania, przejawiając cechy marginalizacji, patologii. Nie osiągają także dochodów umożliwiających zaspokojenie potrzeb członków rodziny, a często jedyną pomoc materialną uzyskują w ośrodku pomocy społecznej.

Działania ukierunkowane na rodzinę problemową powinny być oparte na dążeniach do rozwiązywania indywidualnych problemów jej członków, a także na naprawie różnych

systemów, których rodzina jest częścią składową: systemu oświaty, systemu społeczności sąsiedzkiej oraz systemu społeczności zawodowej.

Tabela 30. Powody przyznania pomocy rodzinom w latach 2010 – 2013.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010	2011	2012	2013*
	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób	Liczba osób
Rodziny wielodzietne	542	541	558	931
Potrzeba ochrony macierzyństwa	275	193	110	107
Sieroctwo	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	8	8	15	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu żuromińskiego

*dane za I półrocze 2013 r.

Jak widać na podstawie analizy danych zawartych w powyższej tabeli liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu kłopotów różnej natury w rodzinie jest wciąż bardzo wysoka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie, w oparciu o przepisy Ustawy o pomocy społecznej organizuje i prowadzi Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne dla rodzin naturalnych i zastępczych. Poradnictwo istnieje od 2002 roku, mieszkańcy powiatu mogą korzystać ze specjalistycznej pomocy prawnika i psychologów (nieodpłatne porady).

Z pomocy specjalistów pracujących w Poradnictwie korzystają:

- członkowie rodzin aktualnie przeżywających problemy,
- członkowie rodzin dysfunkcyjnych: uzależnionych, niewydolnych wychowawczo z powodu m.in. bezrobocia, trudności finansowych, przemocy, problemów

wychowawczych, przewlekłych chorób lub niepełnosprawności, nieprawidłowych postaw życiowych,

- osoby dotknięte wypadkami losowymi: nagłą śmiercią, ciężka choroba bliskich osób, wypadki komunikacyjne i inne,
- opiekunowie zastępczy i wychowankowie z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Do najczęstszych przyczyn porad w Poradnictwie należą:

- niezaradność życiowa lub poczucie bezradności w obecnie przeżywanej sytuacji,
- problemy prawne,
- zaburzenia emocjonalne, w tym lękowe,
- sytuacje przemocy domowej,
- problemy wychowawcze,
- uzależnienie od alkoholu i narkotyków (zarówno dla osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin),
- zaburzenia zachowania i zaburzenia emocjonalne u dzieci i młodzieży (nadpobudliwość psychoruchowa, lęk, agresja, wagary).

W Poradnictwie udzielane są najczęściej następujące formy pomocy:

- konsultacje indywidualne – psychologiczne, prawne, terapeutyczne,
- spotkania terapeutyczne par, małżeństw i rodzin,
- zajęcia grupowe – psychoedukacja dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Tabela 31. Liczba porad udzielona w latach 2011 – 2013.

Gmina	Liczba porad w 2011 roku	Liczba porad w 2012 roku	Liczba porad na dzień 31.08.2013 roku
Żuromin	561	500	329
Biezuń	78	92	68
Lutocin	73	107	60
Lubowidz	103	136	93
Kuczbork	88	93	90
Siemiątkowo	14	23	12
Razem	917	951	652

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Z roku na rok obserwuje się wzrost liczby osób korzystających z poradnictwa rodzinnego w różnych formach. Największym zainteresowaniem cieszy się poradnictwo prawne. Wszystkie formy porad udzielane są bezpłatnie i dla wszystkich mieszkańców powiatu żuromińskiego.

4.7.1 System opieki nad dzieckiem

Dzieciństwo to czas beztroski i zabawy. Jednakże nie wszystkie dzieci mogą cieszyć się w pełni tym okresem. Niektóre z nich odczuwają jedynie ból, głód i samotność. Dzieje się tak, gdyż ich rodziny nie zaspokajają ich elementarnych potrzeb, jakimi są:

1. Potrzeba bezpieczeństwa – dziecko nieustannie potrzebuje poczucia bezpieczeństwa, czulego, uspokajającego gestu, by móc normalnie funkcjonować w dorosłym życiu, a ludzie, którym zapewniono poczucie bezpieczeństwa i uczyniono je silnymi w najwcześniejszych latach życia, mają tendencję do pozostania takimi w obliczu jakichkolwiek zagrożeń.²

² Maslow Abraham A. Motywacja i osobowość Warszawa, Instytut Wydawniczy Pax, 1990,

2. Potrzeba przynależności i miłości – dziecko stale potrzebuje miłości, czułości oraz przynależności – zarówno w formie przywiązania do osoby, jak i do miejsca. Nieustannie pyta, czy jest kochane, nieustannie szuka dowodów na to. Otrzymanie odpowiedzi na to pytanie, a także znalezienie szukanych dowodów, to niepodważalnie najważniejsze dla jego rozwoju elementy. Rodzice, za pośrednictwem swego zachowania zaspokajają te potrzeby, ale są w stanie tego dokonać tylko wówczas, gdy wzajemne stosunki oparte są na bezwarunkowej miłości.³

3. Potrzeba uznania – to potrzeba kształtowania dodatniej samooceny. Jej brak przejawia się zamknięciem się psychologicznym dziecka, lękiem, niedowartościowaniem, zaniżaniem ambicji i własnych możliwości.⁴

4. Potrzeba samorealizacji – już od najwcześniejszych lat dziecko ujawnia potrzebę nieustannego przekraczania tego, co już potrafi, co już może. Jest to efektem wrodzonego pędu do rozwoju. Brak odpowiednich warunków fizycznych, materialnych, jak i psychologicznych otoczenia, powoduje w dziecku ograniczenie tego pędu, a tym samym jego słabszy rozwój.⁵

Zakres obowiązków Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie obejmuje również zadania z dziedziny opieki nad dzieckiem i rodziną. Obowiązek ten Centrum realizuje poprzez:

- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie świadczeń pieniężnych na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym,
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności poprzez organizowanie opieki i zgłaszanie do ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, kierowanie do placówek opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,
- pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu,

³ Ross Campbell *Twoje dziecko potrzebuje Ciebie* Kraków, Towarzystwo Krzewienia Etyki Chrześcijańskiej, 1990.

⁴ Brejnak Wojciech *Kocham i wychowuję : poradnik dla rodziców i nauczycieli* Warszawa, Oficyna Wydaw.- Poligraficzna i Reklamowo-Handlowa Adam , 1993

⁵ M.Grzywak-Kaczyńska „Potrzeby psychiczne dzieci i ich zaspokajanie w środowisku rodzinnym”

- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej i rodziny zastępcze,
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie kieruje również dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 32. Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2010 – 2012 pochodzące z terenu powiatu żuromińskiego.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (typu socjalizacyjnego lub w pl.wielofunkcyjnych)
2010	8
2011	11
2012	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie.

Na dzień 31.08.2013 roku umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych zostało 12 dzieci.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 182) oraz Ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej 9 czerwca 2011 r.(Dz.U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje też pomoc w usamodzielnianiu się wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 33. Pomoc w usamodzielnianiu podopiecznych opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze w latach 2010 -2012.

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń		
	Na usamodzielnianie	Na zagospodarowanie	Na kontynuację nauki
2010	0	0	2
2011	0	0	5
2012	2	1	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Tabela 34. Pomoc w usamodzielnianiu podopiecznych opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze w latach 2010 -2012.

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń		
	Na usamodzielnianie	Na zagospodarowanie	Na kontynuację nauki
2010	1	1	2
2011	0	0	2
2012	0	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Tabela 35. Pomoc w usamodzielnianiu podopiecznych opuszczających rodziny zastępcze w latach 2010 -2012.

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń		
	Na usamodzielnianie	Na zagospodarowanie	Na kontynuację nauki
2010	0	0	5
2011	2	2	7
2012	1	1	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Tabela 36. Rodziny zastępcze na terenie Powiatu Żuromińskiego w latach 2010 – 2012.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin zastępczych			
	Rodziny spokrewnione z dzieckiem		Rodziny niespokrewnione z dzieckiem/ niezawodowe od 2012 roku	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2010	17	33	3	4
2011	22	40	2	3
2012	16	29	9	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Żurominie.

Na podstawie powyższych informacji kształtuje się obraz szerokiego wachlarza działań, jakie na rzecz opieki nad dzieckiem podejmuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie. Dzięki dużemu zaangażowaniu ludzi o wielkim sercu, którym bliskie jest dobro dzieci, możliwa jest realizacja wielu przedsięwzięć czyniących szare życie ubogich i zostawionych bez opieki dzieci nieco bardziej kolorowym, bajecznym i przyjaznym – po prostu dziecięcym.

4.8 Bezdomność

Zjawisko bezdomności w powiecie żuromińskim nie jest statystycznie problemem ilościowo istotnym. Główną jej przyczyną jest alkohol. Jednak jest to problem społeczny, trudny do rozwiązania. Wyróżnić można bezdomnych z „przymusu” i z „wyboru”. Bezdomni z wyboru – to osoby o specyficznych predyspozycjach osobowościowych, które nie pozwalają im nigdzie osiedlić się na stałe, zadomowić. Bezdomni z przymusu – to osoby, które ze względów osobistych i ekonomicznych są bezdomne. Osoba bezdomna nie jest w stanie usamodzielnąć się bez właściwego wsparcia ze strony pomocy społecznej. Brak stałego miejsca zameldowania praktycznie pozbawia osobę bezdomną szans na znalezienie zatrudnienia, a tym samym zdobycie środków na samodzielne życie. Obowiązkiem każdej gminy wynikającym z ustawy o pomocy społecznej jest zapewnienie osobie bezdomnej: schronienia, gorącego posiłku i odzieży dostosowanej do pory roku.

Ustawa o pomocy społecznej w następujący sposób definiuje osobę bezdomną: „osoby niezamieszkujące w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowane na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o

ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoby niezamieszkujące w lokalu mieszkalnym i zameldowane na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.⁶

Bezdomność, z uwagi na skalę zjawiska, jego złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno – ekonomiczne skutki, jest kwestią społeczną o znaczeniu i zasięgu globalnym, mającym swoje specyficzne, regionalne i lokalne uwarunkowania.

Według materiałów rządowych, najczęstszymi powodami bezdomności są:

- rozpad rodziny,
- eksmisje,
- powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania,
- brak stałych dochodów,
- przemoc w rodzinie,
- brak tolerancji społecznej,
- uzależnienia,
- likwidacja hoteli pracowniczych,
- opuszczenie domu dziecka,
- powrót ze szpitala psychiatrycznego,
- uchodźstwo.⁷

Współwystępujące z bezdomnością wymieniane są najczęściej: alkoholizm, przestępczość, narkomania, dezintegracja rodziny, choroby psychiczne, niedorozwój umysłowy, przemoc w rodzinie, prostytutka, żebractwo, zespół nabytej bezradności, kalectwo i zaniedbane leczenie różnorodnych schorzeń⁸, a także zagrożenia epidemiologiczne.

Istotnym problemem związanym z bezdomnością jest brak wiedzy na temat rzeczywistej liczby osób bezdomnych. Rozbieżności w ustaleniu liczby bezdomnych mogą wynikać z faktu, iż część osób bezdomnych uzyskuje pomoc z kilku źródeł, co powiększa ogólną liczbę osób objętych pomocą. Nie wszyscy zgłaszający się po pomoc żywnościową i medyczną, deklarujący się jako osoby bezdomne, są też sprawdzane⁹, co również zawyża statystyki. W dodatku bezdomni częściej niż inne grupy przemieszczają się po kraju, bądź nie korzystają z oferowanych oficjalnie form pomocy, co dodatkowo utrudnia ich ewidencję.¹⁰ Bezdomni

⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, art. 6 pkt.8)

⁷ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Kwestia bezdomności w programie działania MPiPS w latach 1994 – 2001 (raport wstępny)*

⁸ j.w.

⁹ K. W. Frieske, *O potrzebie...*, str. 13

¹⁰ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Kwestia bezdomności...*

zostali objęci ostatnim Spisem Powszechnym, jednak zapewne uzyskane dane nie będą ścisłe – letnia pogoda nie sprzyjała gromadzeniu się bezdomnych w miejscach, w których łatwo było by dokonać spisu (np. dworce, noclegownie).

Problem bezdomności został uznany za na tyle poważny, że w 2010 roku w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej opracowano resortowy „Program Wspierający Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności”, tworzone są bezpłatne infolinie dedykowane bezdomnym, na bieżąco opracowywane są wykazy placówek zapewniających wsparcie osobom bezdomnym, jak również ogłaszane są programy mające na celu powrót osób bezdomnych do społeczności.

Tabela 37. Bezdomność jako powód przyznania pomocy społecznej na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2010 -2013.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013*
Bezdomność	9	7	16	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

*dane za I półrocze 2013 r.

Ustawa o pomocy społecznej informuje, że pomoc bezdomnym należy do zadań własnych każdej gminy. Pomoc ta może mieć formę udzielenia schronienia, posiłku, ubrania, a także zasiłku celowego na leczenie¹¹.

Gminy mogą zlecać wykonywanie tych zadań organizacjom pozarządowym. Organizacje pozarządowe opierają się również na środkach pozyskiwanych od prywatnych sponsorów i darczyńców. Prowadzą one różnorodną działalność na rzecz bezdomnych, w tym placówki typu stacjonarnego (schroniska, domy dla samotnych matek, noclegownie), a także placówki pomocy doraźnej – jadłodajnie, punkty pomocy medycznej, sanitarnej oraz rzeczowej, domy dziennego pobytu, świetlice. Podejmują się także realizacji różnorodnych świadczeń na rzecz bezdomnych, m.in. udzielania pomocy prawnej, psychologicznej, w załatwianiu spraw urzędowych, w poszukiwaniu miejsc pracy i stałych miejsc zamieszkania, a także umożliwiania udziału w imprezach o charakterze kulturalnym i wyprowadzania z izolacji i alienacji społecznej.¹²

Zadania w zakresie pomocy bezdomnym w powiecie żuromińskim realizują głównie Miejskie oraz Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Żuromińskiego. Pomoc

¹¹ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Kwestia bezdomności w programie działania MPiPS w latach 1994 – 2001 (raport wstępny)

¹² por. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Kwestia bezdomności...*

instytucji tych koncentruje się głównie na dożywianiu osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

4.9 Przestępczość

Czynnikiem niezwykle ważnym w życiu człowieka jest poczucie bezpieczeństwa. Każdy człowiek, żyjący w społeczeństwie – we wspólnocie państwa, miasta czy osady, doświadcza (jako uczestnik bądź obserwator) pozytywnych i negatywnych zjawisk zachodzących w społeczeństwie. Styka się bezpośrednio lub poprzez media z osobami uzależnionymi od alkoholu czy narkotyków. Czyta o mafii i przestępczości zorganizowanej. Strach przed przestępczością stał się zjawiskiem ważnym społecznie¹³.

Zjawisko przestępczości nasila się w Polsce z roku na rok. Przez pojęcie przestępczość rozumie się zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej. Przestępczość jest zjawiskiem społecznym. Charakteryzuje się następującymi cechami:

- stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego,
- wyraża się we wzroście liczby osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu¹⁴.

Przestępczość rozpatrywana może być z punktu widzenia jej rozległości, intensywności, struktury i dynamiki. Przestępczość i jej poziom determinuje wiele czynników. Wśród czynników kryminogennych można wyodrębnić czynniki o charakterze:

- Szczególnym:
 - Cechy osobiste przestępcy, układy sytuacyjne, zachwianie równowagi psychicznej, frustracje jednostek, grupy społecznej, rozpad więzi nieformalnych, nieдомogi w działaniu organizacji formalnych, alkoholizm, rodziny dysfunkcyjne, wadliwe działania systemu oświatowego i wychowawczego.
- Ogólnym:
 - Nędza, niesprawiedliwość i konflikty społeczne, nierówny podział bogactw, niski stan zdrowotny społeczeństwa, dominacja jednej grupy społecznej nad innymi – opierająca się jedynie na bogactwie lub posiadaniu siły czy władzy, frustracja wywołana niespełnieniem podstawowych potrzeb związanych

¹³ B. Hołys, *Wiktymologia*, Warszawa 1997, s. 396

¹⁴ pl.wikipedia.org

z egzystencją ludzką, masowy wyzysk, nierówne możliwości życiowe i nieszczęścia powodowane przez człowieka, rygorystyczność kodeksów i przepisów prawnych pozostających w niezgodzie z poglądami społeczeństwa, przestarzałe lub nieprzychylnie ludziom ustawodawstwa stosowane w sposób sztywny wobec wielu warstw społecznych¹⁵.

Przestępczość nabiera szczególnego znaczenia jeśli występuje wśród nieletnich. Co jakiś czas wstrząśnięci jesteśmy zachowaniem młodych ludzi, przepelnionym agresją, bestialstwem oraz sadyzmem. Przestępczość młodzieży jest od wielu lat przedmiotem szczególnego zainteresowania kryminologów. W Polsce udział młodzieży w ogólnej liczbie sprawców przestępstw stanowi około 30%. Z danych wynika, że liczba nieletnich sprawców przestępstw z roku na rok systematycznie wzrasta. Najwięcej przestępstw, jakie popełnili nieletni to zazwyczaj kradzieże i kradzieże z włamaniem. Obserwowane jest także zwiększenie zjawiska przestępczości po spożyciu alkoholu, szczególnie wśród osób bezrobotnych.

Przedstawione poniżej dane charakteryzują poruszany problem w odniesieniu do powiatu żuromińskiego.

Tabela 38. Kategorie przestępstw popełnianych ogółem i przez nieletnich na terenie Powiatu Żuromińskiego w latach 2010-2012.

Kategorie przestępstw	Ogółem			Czyny nieletnich		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Kradzież mienia	68	95	83	5	5	0
Kradzież z włamaniem	58	64	63	1	0	0
Bójka, pobicie	4	8	7	0	0	0
Uszkodzenie ciała	4	7	4	0	0	0
Wymuszenie rozbójnicze i rozbój oraz kradzież rozbójnicza	9	6	10	0	1	0
Groźby karalne	24	8	7	4	0	0
Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza na służbie	1	0	2	0	0	0
Uszkodzenie mienia	15	19	25	0	0	1
Przestępstwa drogowe oraz kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu	191	198	180	1	2	0
Paserstwo	3	3	3	0	0	0
Posiadanie narkotyków	15	39	36	2	0	0
Przemoc w rodzinie	32	25	22	0	0	0
Naruszenie nietykalności cielesnej	0	0	0	0	0	0
Inne	195	109	109	1	2	1
RAZEM	619	581	551	14	10	2

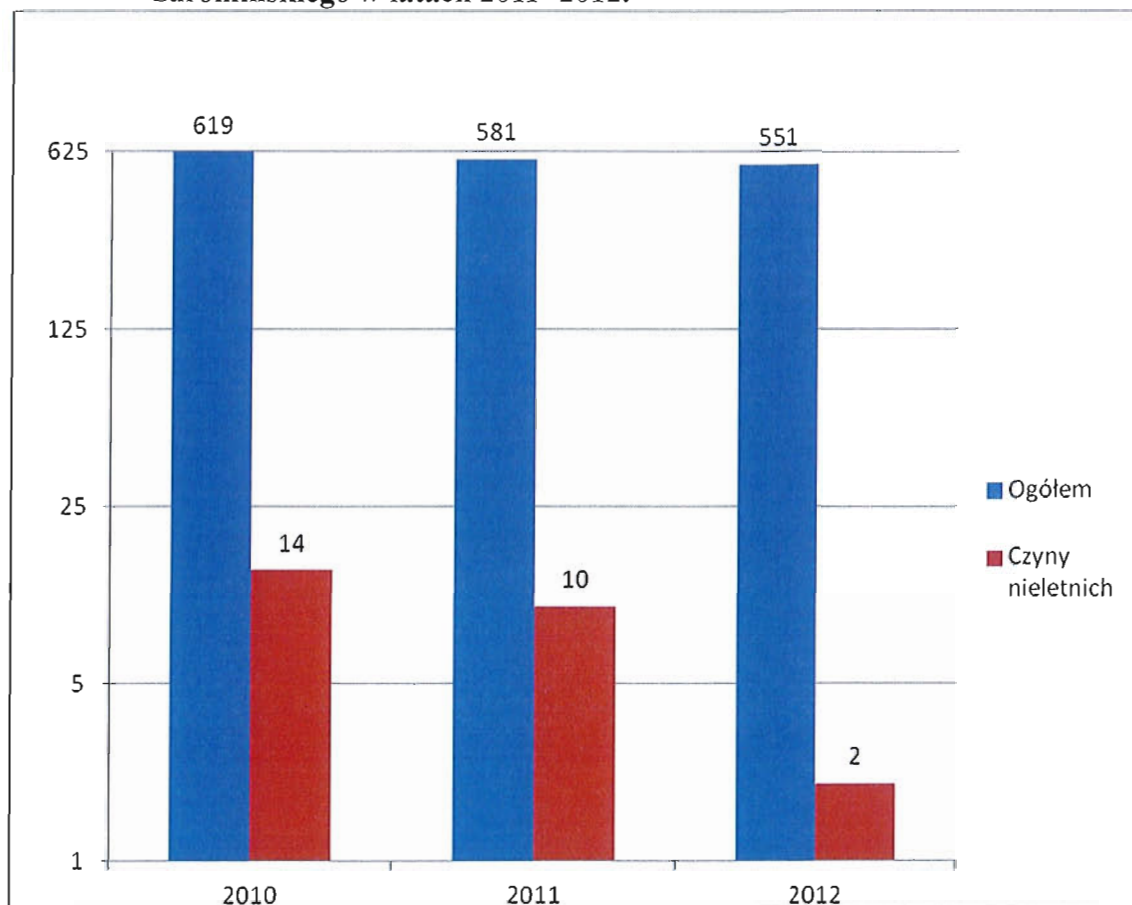
¹⁵

pl.wikipedia.org

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Żurominie.

Zauważyć należy, iż przestępstwa dokonane przez nieletnich w większości mają charakter kryminalny. Najczęściej dokonywanymi wykroczeniami w przypadku nieletnich są kradzieże mienia i kradzieże z włamaniem, groźby karalne, przestępstwa drogowe.

Wykres 4. Przestępczość ogółem i przestępczość nieletnich na terenie powiatu żuromińskiego w latach 2011 -2012.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Żurominie.

Doświadczenia pracowników Komendy Powiatowej Policji w Żurominie pokazują, że nieletni nie mają skrupułów przed popełnieniem następnego czynu mimo, iż wobec nich stosowano już środki wychowawcze. Postawa taka wynikać może z poczucia bezkarności i domniemania, iż pozostałe środki – nawet te bardziej restrykcyjne – będą również mało dolegliwe wobec nieletnich przestępców.

Jednym z głównych zajęć KPP w Żurominie jest dbanie o bezpieczeństwo na drogach. Położenie powiatu żuromińskiego w województwie o znacznym natężeniu ruchu drogowego jest jedną z przyczyn, dla której szczególnie dbać należy o bezpieczeństwo podróżnych.

Głównymi przyczynami wypadków drogowych są:

- kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości,
- nie ustąpienie pierwszeństwa przejazdu,
- jazda z nadmierną prędkością,
- nie stosowanie się do znaków drogowych i przepisów ruchu drogowego,
- kierowanie pojazdami, które są niesprawne technicznie,
- małe doświadczenie w kierowaniu pojazdami przez młodych kierujących.

Niebagatelny wpływ na poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym ma stan trzeźwości użytkowników ruchu drogowego. Pomimo zaostrzenia sankcji za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości, dynamika przestępczości w tej kategorii nadal utrzymuje tendencję wzrostową. Na podobnym poziomie utrzymuje się udział nietrzeźwych kierujących w zdarzeniach drogowych.

5. Analizy SWOT

Diagnozę sytuacji społecznej na terenie Powiatu Żuromińskiego opracowano w oparciu o analizę SWOT/TOWS. SWOT jest metodą analizy strategicznej, która uwzględnia zarówno badanie wnętrza organizacji, jak i badanie jej otoczenia zewnętrznego. Polega na identyfikacji kluczowych atutów i słabości oraz na skonfrontowaniu ich z aktualnymi i przyszłymi szansami oraz zagrożeniami. SWOT jest najczęściej traktowana nie tylko jako jedna z metod analizy statystycznej, ale także jako koncepcja formułowania strategii.

Nazwa SWOT powstała od pierwszych liter kategorii jakie się na nią składają:

S - Strengths - mocne strony, atuty - wszystko to, co jest robione lub co jest w posiadaniu i co umożliwia osiągnięcie sukcesu,

W - Weaknesses - słabe strony, wady - wszystko to, czego nie ma w posiadaniu lub co nie jest robione i co stoi na drodze do sukcesu,

O - Opportunities - szanse (w otoczeniu), okazje - wszelkie sprzyjające sytuacje, które można wykorzystać w celu osiągnięcia dobrych wyników działalności,

T - Threats - zagrożenia (w otoczeniu), trudności - zmiany zewnętrznych czynników, które mogą mieć ujemny wpływ.

W analizie SWOT/TOWS – ustala się z jednej strony - szanse i zagrożenia związane z aktualnym stanem i kierunkami zmian otoczenia; z drugiej - atuty i słabości wynikające ze stanu własnych zasobów. Przetworzenie liter wskazuje kolejność analizowania składowych sytuacji strategicznej SWOT atuty/słabości, szanse/zagrożenia; TOWS - zagrożenia/szanse,

słabości/atuty. W przypadku SWOT punktem wyjścia analizy jest ocena własnych kompetencji, dla których poszukuje się optymalnego sposobu ich wykorzystania, przez analizowanie pod tym kątem zmian zachodzących w otoczeniu. Natomiast punktem wyjścia analizy TOWS jest rozpoznanie zewnętrznych zagrożeń i szans w potencjalnym polu działania, które konfrontuje się z oceną własnych predyspozycji do wykorzystania pojawiających się okazji oraz możliwości minimalizacji skutków ewentualnych zagrożeń.

Zebranie materiału informacyjnego i przeprowadzenie konsultacji pozwoliło na sporządzenie diagnozy problemów społecznych w powiecie żuromińskim i opracowanie takiej analizy.

Ogólna sytuacja w zakresie prowadzonej pomocy społecznej na terenie powiatu żuromińskiego z podziałem na cztery ww. obszary ukazuje poniższe zestawienie. Analiza wybranych problemów społecznych przedstawiona została w dalszej części rozdziału.

Analiza SWOT sytuacji społecznej na terenie powiatu żuromińskiego

Mocne strony	Słabe strony
– Funkcjonujący Dom Pomocy Społecznej, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztat Terapii Zajęciowej, – Prężnie działające na terenie Powiatu Ośrodki Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, – Funkcjonujący wolontariat, – Pozyskiwanie zewnętrznych środków na realizację zadań, w szczególności z Unii Europejskiej, – Zwiększenie dostępu do usług publicznych poprzez Internet, – Otwartość samorządu powiatu na kontakty z innymi samorządami (w kraju i za granicą), – Funkcjonowanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, – Działalność zespołów interdyscyplinarnych, – Przeprowadzanie szkoleń dla bezrobotnych w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych,	– Bariery architektoniczne w dostępie do infrastruktury społecznej dla osób niepełnosprawnych, – Niewystarczające środki finansowe na funkcjonowanie pomocy społecznej oraz zatrudnienie nowych specjalistów, – Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia, – Bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. Wyuczona bezradność oraz dziedziczone bezrobocie. Częsta postawa roszczeniowa osób objętych pomocą i wsparciem, – Niski przyrost nowych miejsc pracy tworzonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, brak trwałości miejsc pracy w tym sektorze, – Obwarowania prawne i związany z tym nadmierny formalizm,

Szanse	Zagrożenia
– Integracja z UE – możliwości pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych, – Poszerzenie rynku pracy dzięki rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości, – Rozwój współpracy istniejących już instytucji, – Tworzenie nowych miejsc pracy dzięki wykorzystaniu szans płynących z dobrego położenia geograficznego Powiatu Żuromińskiego, – Aktywne zasoby ludzkie,	– Niż demograficzny; – Emigracja zarobkowa wykształconych ludzi, – Roszczeniowa postawa wobec pomocy społecznej, wyuczona bezradność, – Niska świadomość społeczna i obywatelska, – Starzenie się społeczeństwa; – Brak zrozumienia znaczenia i problematyki pomocy społecznej wśród społeczeństwa; – Mało chłonny rynek pracy, – Wzrastająca liczba ludzi ubogich,

Niewątpliwie mocną stroną powiatu żuromińskiego jest skoordynowany system pomocy społecznej w każdej z poszczególnych gmin, jak i w jednostce powiatowej, jaką jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Na uwagę zasługuje silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez powiat polityki społecznej. Elementem wspomagającym i dającym dodatkowe szanse i możliwości w tej materii, jest opracowany Plan Rozwoju Lokalnego powiatu żuromińskiego, którego cele strategiczne nawiązują do poprawy stanu pomocy społecznej na terenie powiatu, stworzenia warunków do rozwoju regionu, a także zaangażowanie w pomoc społeczną placówek oświatowych, licznych stowarzyszeń i innych organizacji pozarządowych, które na terenie miasta aktywnie uczestniczą (w większości przypadków współpracując ze sobą) niosąc pomoc potrzebującym.

Nadzieją na poprawę warunków życia społeczności Powiatu Żuromińskiego jest, w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, możliwość dofinansowania pomocy społecznej z funduszy strukturalnych, które zasiliłyby skromny budżet miasta przeznaczony na pomoc potrzebującym. Równie ważne jest ustalenie korzystnych rozwiązań prawnych, a także wspieranie polityki prozatrudnieniowej, które zmniejszyłoby skalę występujących w mieście dysfunkcji społecznych. Kolejna szansa to rozwój systemu obsługi około biznesowej dla małej i średniej przedsiębiorczości zarówno lokalnej, jak i w kontekście inwestorów zewnętrznych. Jest to bardzo istotne, ale i złożone zagadnienie. Stwarzając, bowiem warunki do rozwoju przedsiębiorczości powiat przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, ale także sam czerpie pewne korzyści, np. z podatków lokalnych, które w części mogą pokrywać wydatki związane z prowadzoną przez jednostki samorządu terytorialnego polityką społeczną.

Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie pewnym patologiom, takim jak: alkoholizm czy ubóstwo.

Niepokojące jest także przystosowanie się osób korzystających z pomocy społecznej do zaistniałej sytuacji. Osoby takie charakteryzuje mała aktywność (a wręcz bierność) oraz brak chęci zmierzającej ku samodzielnemu (albo częściowo samodzielnemu) wyjściu z niekorzystnej życiowo sytuacji. Obserwuje się uzależnienie tych osób od pomocy społecznej, a nawet długotrwałą postawę roszczeniową klientów pomocy społecznej.

Analiza wybranych problemów społecznych na terenie powiatu żuromińskiego:

Bezrobocie i ubóstwo

Mocne strony	Słabe strony
– Doświadczenie w aplikowaniu i prawidłowym rozliczaniu wniosków współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, – Dobrze funkcjonujący urząd pracy, – Dobra współpraca pomiędzy instytucjami funkcjonującymi na terenie powiatu zajmującymi się pomocą społeczną, – Duże zasoby ludzkie,	– Dziedziczność bezrobocia, – Niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem, – Wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, – Duży udział ludności korzystającej z pomocy społecznej, – Emigracja wewnątrzkrajowa młodej wykształconej kardy do większych aglomeracji, – Ukryte bezrobocie na wsi, zwłaszcza w małych gospodarstwach, – Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia, – Wysoki udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, – Znaczny udział osób pracujących w szarej strefie,
Szanse	Zagrożenia
– Zainteresowanie przedsiębiorców wolnymi terenami inwestycyjnymi, – Możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej, – Aktywność organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej,	– Częste zmiany przepisów prawnych i ich niejednoznaczna interpretacja, – Nadmierne obciążenia finansowe firm, wysokie koszty pracy – podatki, ZUS, – Ubożenie społeczeństwa,

– Wdrożenie spójnych i przejrzystych przepisów prawnych sprzyjających rozwojowi sektora małych i średnich przedsiębiorstw, – Promowanie zatrudnienia przez rozwój małych i średnich przedsiębiorstw,	– Odpływ ludzi w wieku produkcyjnym do szybciej rozwijających się i atrakcyjniejszych regionów Polski lub krajów Unii Europejskiej, – Niski przyrost nowych miejsc pracy,
---	--

Rodzina dysfunkcyjna

Mocne strony	Słabe strony
– Dobra znajomość środowiska, w tym osób i rodzin objętych wykluczeniem społecznym, – Dobra współpraca z placówkami zajmującymi się sprawami rodziny, – Odpowiednio wykwalifikowana kadra, – Dobra lokalizacja ośrodków pomocy rodzinie, – Praca z dziećmi już od najmłodszych lat poprzez prowadzone programy profilaktyczne, organizowanie wolnego czasu i wypoczynku, – Prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej, – Działania instytucji wspomagających rodzinę,	– Izolacja społeczna rodzin z dysfunkcjami, – Brak programów zwiększających świadomość społeczną w zakresie profilaktyki dot. dysfunkcji, – Niechęć rodzin do współpracy, – Niewystarczająca ilość środków finansowych na pomoc dla rodzin, – Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia, – Uzależnienia, – Zmaganie się z trudną sytuacją materialną rodzin, – Trudna sytuacja mieszkaniowa i lokalowa, – Konsumpcyjny styl życia, – Rozluźnienie więzi rodzinnych, – Wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych,
Szanse	Zagrożenia
– Program rozwoju poradnictwa rodzinnego w powiecie żuromińskim, – Program rozwoju specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie integracji systemu wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną w powiecie żuromińskim, – Program rozwoju lokalnego systemu wspierania rodziny w powiecie żuromińskim, – Poradnictwo rodzinne dostosowane do potrzeb poszczególnych rodzin, – Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i ich rodzin, – Propagowanie idei rodzin	– Niska samoocena, – Ucieczka w uzależnienia, – Agresja i przemoc, – Trudności w znalezieniu zatrudnienia – Narażenie dzieci zaniedbywanych przez rodziców na negatywny wpływ rówieśników, – Obwarowania prawne i wynikający z tego nadmierny formalizm, – Pogłębiające się patologie społeczne i bierność osób zagrożonych nimi, – Narastające zubożenie społeczeństwa,

- zastępczych, – Organizacja wolnego czasu dla dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, – Wzorzec rodziny wielopokoleniowej, – Włączenie wolontariuszy w prace społeczne, – Wzrost poziomu wykształcenia społeczności, – Kampanie informacyjno-edukacyjne,	
---	--

Uzależnienia

Mocne strony	Słabe strony
– Działania Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, – Odpowiednie przygotowanie merytoryczne pracowników służb pomocowych do współpracy i rozwiązywania problemów uzależnień, – Znajomość środowiska, posiadanie informacji i diagnoz przez instytucje, które można wykorzystać w opracowaniu projektów, programów służących łagodzeniu problemów uzależnień,	– Długi czas oczekiwania na miejsce w placówce odwykowej, – Niedostateczny przepływ informacji między instytucjami zajmującymi się osobami/rodzinami dotkniętymi uzależnieniem, – Ograniczone środki na profilaktykę uzależnień, – Mała liczba grup wsparcia, – Niedostateczne środki finansowe na rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami, – Niedostateczna świadomość społeczna co do swoich praw i możliwości, – Ukrywanie problemu przez osoby uzależnione i ich rodziny, – Niska świadomość istniejącego problemu bądź nieświadomość problemu,
Szanse	Zagrożenia
– Działania integrujące środowisko lokalne (odpowiednie osoby) na rzecz inicjatyw prowadzących do rozwiązania/złagodzenia problemów uzależnień, – Rozpropagowanie znaczenia i wdrażanie profilaktyki osób biorących udział w wychowaniu dzieci i młodzieży, – Propagowanie zdrowego stylu życia,	– Dziedziczenie postaw, zachowań rodziców uzależnionych, – Degradacja fizyczna, psychiczna, społeczna osób/rodzin dotkniętych uzależnieniem, – Propozycje legalizacji środków uzależniających, – Zwiększająca się liczba czynników uzależniających – telewizja, internet, gry, – Zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży uzależnionych,

	– Brak bezpieczeństwa emocjonalnego – stresujący tryb życia (ciągła troska o utrzymanie pracy),
--	--

Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Mocne strony	Słabe strony
– Funkcjonowanie Powiatowego Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych, – Funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej, – Funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej, – Funkcjonowanie Powiatowego Środowiskowego Domu Pomocy, – Dostępność infrastruktury społecznej, – Realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz programu „Aktywny samorząd”, – Odpowiednie kwalifikacje kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi, – Rosnący poziom świadomości społecznej na temat niepełnosprawności, – Dostępność środków masowego przekazu w celu promowania i upowszechniania wiedzy o sytuacji osób niepełnosprawnych, – Przepisy regulujące przystosowanie nowych obiektów budowlanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,	– Brak Zakładów Pracy Chronionej, – Mało miejsc na otwartym rynku pracy, – Występowanie barier funkcjonalnych w budynkach użyteczności publicznej, – Bierność, bezradność i postawy roszczeniowe wśród osób niepełnosprawnych, – Ograniczony dostęp do medycznych usług specjalistycznych i rehabilitacji, – Zbyt mała aktywność organizacji pozarządowych, – Niewystarczająca ilość środków finansowych w instytucjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych, – Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, – Brak asystentów osób niepełnosprawnych, – Trudna do zdiagnozowania liczba osób niepełnosprawnych,
Szanse	Zagrożenia
– Aktywizacja społeczna i zawodowa osób Niepełnosprawnych, – Możliwość finansowania zadań ze środków Unii Europejskiej – możliwość pozyskania dodatkowych środków z PFRON na różne formy wsparcia osób niepełnosprawnych, – Edukowanie w rozumieniu potrzeb niepełnosprawnych, – Rozwój wolontariatu,	– Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych korzystających z instytucji pomocowych, – Obwarowania prawne i wynikający z tego nadmierny formalizm, – Mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych, – Niekorzystne dla osób niepełnosprawnych zmiany na rynku pracy,

Marginalizacja społeczna

Mocne strony	Słabe strony
– Dobra współpraca pomiędzy instytucjami funkcjonującymi na terenie powiatu zajmującymi się pomocą społeczną, – Wspólna realizacja programów prewencyjnych i profilaktycznych na rzecz przeciwdziałaniu przestępczości,	– Roszczeniowość postaw, – Dziedziczenie ubóstwa,
Szanse	Zagrożenia
– Zwiększony zasięg profilaktyki wśród najmłodszych, – Wzrost gospodarczy, – Zmiana nastawienia społecznego,	– Rozwarstwienie społeczeństwa, – Negatywne wzorce zachowań w rodzinach, – Dziedziczona bezradność społeczna,

6. Wdrażanie Strategii. Misja, priorytety i cele operacyjne. Harmonogram realizacji celów strategicznych.

Wizja rozwoju powiatu żuromińskiego zawarta w aktualizacji strategii jego rozwoju na lata 2014 – 2024 opisuje przyszły pożądany stan, wynikający z aspiracji społeczności powiatu, do osiągnięcia którego dążyć będą samorządy terytorialne tego terenu, a przede wszystkim samorząd powiatowy.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych wpisana jest w strategię rozwoju powiatu, która stanowi dla niej fundament działań. Nadrzędnym założeniem polityki społecznej samorządu powiatowego w okresie 2014 – 2024 jest stworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i finansowych form sprzyjających wzrostowi zatrudnienia, poprawie bezpieczeństwa socjalnego obywateli, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, a także zabezpieczenie równego dostępu do ochrony zdrowia i rehabilitacji, szczególnie osobom starszym i niepełnosprawnym.

Polityka społeczna powiatu żuromińskiego powinna więc być polityką ograniczenia bezrobocia i długotrwałości chorób oraz skali niepełnosprawności, poprawy poziomu wykształcenia oraz ograniczenia skali biedy i ubóstwa, a także polityką profilaktyki patologii społecznych (alkoholizmu, przemocy w rodzinie, krzywdzenia i przemocy wobec dzieci). Nie należy przy tym zapominać o polityce ekonomicznej, która powinna łączyć rozwój powiatu z tworzeniem nowych miejsc pracy. Doświadczenia kilku ostatnich lat wskazują bowiem na to, że niski wzrost gospodarczy, połączony z likwidowaniem czy ograniczeniem miejsc pracy,

prowadzi do wzrostu poziomu bezrobocia, ubóstwa i innych patologii życia społecznego, redukując przy tym efektywność instrumentów polityki społecznej. Realizując założenia polityki społecznej nie można zapomnieć o zapewnieniu w tym celu zasobów finansowych, kadrowych, lokalowych, rzeczowych i instytucjonalnych dla realizacji praw społecznych osób i grup ludności. Na podstawie powyższych rozważań formułuje się misję Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie żuromińskim:

MISJA

Podejmowanie działań zmierzających do poprawy życia mieszkańców powiatu żuromińskiego

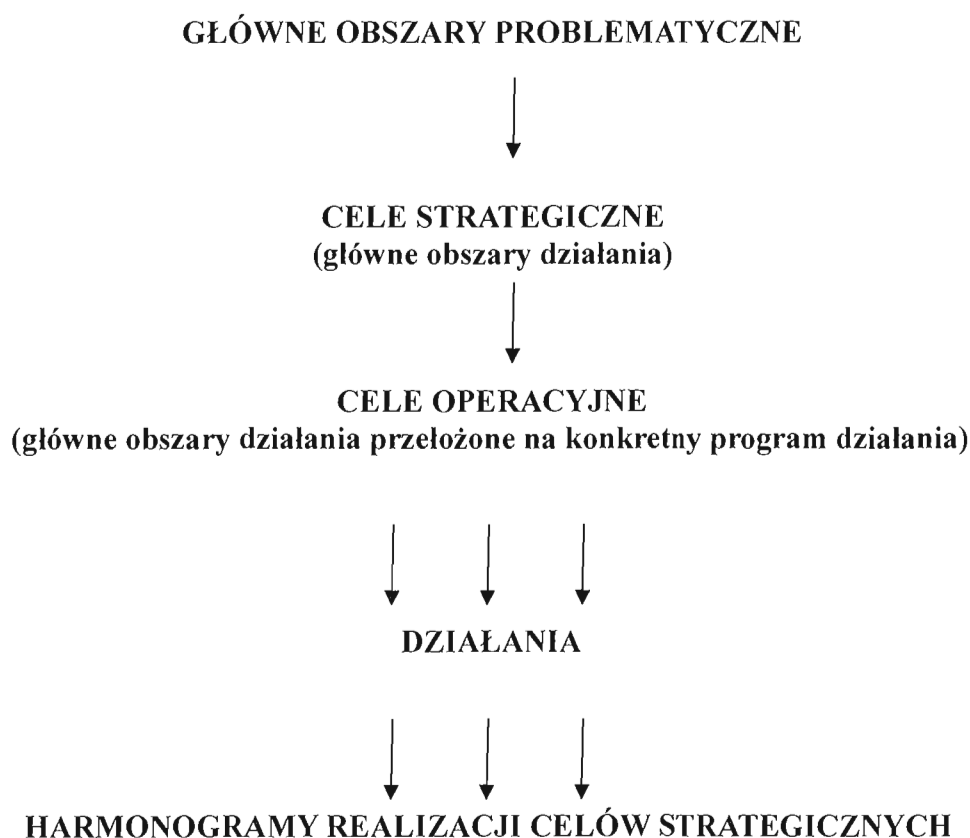
Okres programowania niniejszej strategii i poszczególnych przyjętych działań przypada na lata 2014 – 2024. Organizacje i instytucje zaangażowane oraz realizujące założone cele i proponowane działania to:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie,
- Starostwo Powiatowe w Żurominie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie,
- Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu,
- Dom Pomocy Społecznej z terenu powiatu,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Sąd Rejonowy – VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych,
- Komenda Powiatowa Policji w Żurominie,
- placówki służby zdrowia,
- kościoły,
- przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne,
- media,
- świetlica środowiskowa,
- zainteresowane osoby,
- instytucje i organizacje pozarządowe,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- Urzędy Miast i Gmin.

Cele strategiczne to cele określone w szerszej perspektywie funkcjonowania polityki społecznej powiatu, jako cele, które mają się przyczynić do realizacji wizji i misji strategii. Są one precyzowane w oparciu o kluczowe problemy społeczne, zidentyfikowane na podstawie analizy priorytetów ściśle powiązanych z funkcjonowaniem pomocy społecznej. Cele strategiczne przekładają problemy społeczne na zadania zmierzające do ich rozwiązania. Celami operacyjnymi nazywamy cele szczegółowe prowadzące w efekcie do osiągnięcia zamierzonego celu strategicznego. Stanowią one sprecyzowane kierunki działań wspierające osiągnięcie celu strategicznego. Cele operacyjne powinny wyznaczać bezpośrednie rozwiązania praktyczne, wskazywać rodzaje kierunków działań jakie należy realizować. Głównym celem w zakresie polityki społecznej w powiecie żuromińskim na lata 2014-2024 jest:

Stwarzanie społeczności lokalnej możliwości pozytywnego rozwiązania trudnych sytuacji życiowych, przy zapewnieniu dialogu społecznego i współpracy wszystkich partnerów z wykorzystaniem wszystkich dostępnych zasobów, możliwości i wiedzy.

Zawarty w Strategii schemat planowania strategicznego przedstawia się następująco:

Dla opracowywania niniejszej strategii przyjęto następujące obszary problematyczne:

- I. Dysfunkcje rodziny
- II. Bezrobocie
- III. Patologie społeczne
- IV. Marginalizacja grup społecznych

I Obszar - Dysfunkcje rodziny

Rodzina to grupa współzależnych od siebie osób, które łączy poczucie historii, więzi emocjonalne oraz strategia działania w celu zaspokojenia potrzeb zarówno całej rodziny, jak i jej członków.

Funkcjonalna zdrowa rodzina jest podstawą, na której jej członkowie mogą wyrosnąć na dojrzałe istoty ludzkie. Odgrywa ona bazową rolę w kształtowaniu zdrowia psychicznego jej członków, a tym samym kondycja rodziny ma zasadnicze znaczenie dla zdrowia psychicznego całego społeczeństwa.

Istotnym problemem stają się zaburzenia funkcjonowania rodziny - zaburzenia nastrojowe, nerwicowe, rozwoju psychicznego, zachowań i emocji, które mogą prowadzić do szeregu negatywnych konsekwencji społecznych.

Dysfunkcje rodziny, jej kryzysy i nierozwiązane problemy dotyczą wszystkich jej członków, inicjując lub potęgując proces ich marginalizacji. Wsparcie rodziny w rozwiązaniu problemów, służące poprawie jej funkcjonowania, najskuteczniej temu procesowi przeciwdziała.

Cel strategiczny 1: Propagowanie prawidłowego wzorca funkcjonowania rodziny

Cel operacyjny 1.1 – Promocja modelu rodziny

Działania:

- 1.1.1 Upowszechnianie wzorca rodziny poprzez promocję postaw prorodzinnych i pozytywnego wzorca rodziny
- 1.1.2 Tworzenie i wdrażanie lokalnych programów promujących rodzinę
- 1.1.3 Pedagogizacja rodziców i nauczycieli w zakresie promocji modelu rodziny
- 1.1.4 Pobudzanie aktywności rodzin w kierunku tworzenia grup samopomocowych

Cel operacyjny 1.2 – Pomoc rodzinom zagrożonym dysfunkcją

Działania:

- 1.2.1 Monitoring problemów społecznych z zakresu funkcjonowania rodziny
- 1.2.2 Rozwijanie infrastruktury i usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego
- 1.2.3 Usprawnianie przepływu informacji o formach wspierania rodzin
- 1.2.4 Wspieranie tworzenia i przekształcania infrastruktury socjalnej
- 1.2.5 Doskonalenie kadr zawodowych pracujących na rzecz rodziny i dziecka oraz pracowników instytucji pomocy społecznej
- 1.2.6 Prowadzenie wszechstronnej pracy z rodziną i wykorzystywanie różnorodnych technik i metod
- 1.2.7 Prowadzenie działań w zakresie poradnictwa pracy i doskonalenia zawodowego osób bezrobotnych
- 1.2.8 Podejmowanie działań na rzecz osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, resocjalizacyjne, domy pomocy społecznej oraz na rzecz uchodźców
- 1.2.9 Pozyskiwanie środków finansowych na właściwą pomoc osobom i rodzinom jej potrzebującym
- 1.2.10 Pobudzenie aktywności własnej rodziny i osób korzystających z pomocy przy rozwiązywaniu problemów
- 1.2.11 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci
- 1.2.12 Udzielanie pomocy materialnej rodzinom wielodzietnym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej

Cel operacyjny 1.3 – Prawidłowe spędzanie czasu wolnego służące wzmocnieniu relacji rodzinnych

Działania:

- 1.3.1 Zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowego zagospodarowania czasu wolnego
- 1.3.2 Promowanie i wyrobienie nawyku aktywnego wypoczynku rodzinnego
- 1.3.3 Tworzenie i wdrażanie programów i działań wzmacniających więzi rodzinne
- 1.3.4 Zwiększenie i doposażenie liczby świetlic środowiskowych oraz miejsc spędzania czasu wolnego

Tabela 39. Harmonogram realizacji - Cel strategiczny 1: Propagowanie prawidłowego wzorca funkcjonowania rodziny

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizacji	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników (raporty)
Cel operacyjny 1.1 Promocja modelu rodziny wychowującej dzieci oraz budowa oparcia społecznego					
1.1.1	Upowszechnianie wzorca rodziny poprzez promocję postaw prorodzinnych i pozytywnego wzorca rodziny	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie - Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - placówki służby zdrowia - Kościoły z terenu powiatu - zainteresowane organizacje pozarządowe	- Ilość i specyfika form upowszechniania wzorca rodziny/podejmowanych działań - Liczba odbiorców podejmowanych działań - Liczba imprez promujących wzorzec rodziny - Liczba uczestników imprez - Wykaz zaangażowanych instytucji/placówek w podejmowane działania na rzecz promocji modelu rodziny	- PCPR w Żurominie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - placówek służby zdrowia - Kościółów z terenu powiatu - zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.1.2	Tworzenie i wdrażanie lokalnych programów promujących rodzinę	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie - Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - zainteresowane organizacje pozarządowe	- Liczba opracowanych i wdrożonych programów - Specyfikacja programów - Liczba instytucji, w których realizowane są opracowane programy	- PCPR w Żurominie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - zainteresowanych organizacji pozarządowych

1.1.3	Pedagogizacja rodziców i nauczycieli	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba rodzin i nauczycieli zainteresowanych pedagogizacją w zakresie prawidłowego modelu rodziny wychowującej dzieci – Liczba rodziców i nauczycieli uczestniczących w pedagogizacji	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.1.4	Pobudzanie aktywności rodzin w kierunku tworzenia grup samopomocowych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i różnorodność form pobudzania aktywności – Liczba działających grup samopomocowych – Wykaz jednostek zaangażowanych w działanie	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych
Cel operacyjny 1.2 – Pomoc rodzinom zagrożonym dysfunkcją					
1.2.1	Monitoring problemów społecznych z zakresu funkcjonowania rodziny	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe	– Baza danych o zaistniałych problemach społecznych	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych

1.2.2	Rozwijanie infrastruktury i usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego	Działania ciągłe w horyzontalnym czasie strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego zainteresowane organizacje pozarządowe	– Baza danych o placówkach zajmujących się poradnictwem specjalistycznym – Liczba osób/rodzin objętych pomocą specjalistyczną – Liczba nowopowstałych placówek/institucji poradnictwa specjalistycznego – Liczba pracowników zatrudnionych w nowopowstałych placówkach	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.2.3	Usprawnianie przepływu informacji o formach wspierania rodzin	Działania ciągłe w horyzontalnym czasie strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i różnorodność form informowania zainteresowanych – Wykaz zaangażowanych instytucji – Liczba przeprowadzonych szkoleń	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.2.4	Wspieranie tworzenia i przekształcania infrastruktury społecznej	Działania ciągłe w horyzontalnym czasie strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	– Ilość i specyfika inicjatyw wspierających infrastrukturę społeczną – Wykaz zaangażowanych instytucji	– Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu

1.2.5	Doskonalenie kadr zawodowych pracujących na rzecz rodziny i dziecka oraz pracowników instytucji pomocy społecznej	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba osób uczestniczących w działaniach – podnoszących poziom kompetencji – Wykaz zaangażowanych instytucji	– Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.2.6	Prowadzenie wszechstronnej pracy z rodziną i wykorzystywanie różnorodnych technik i metod	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfika podejmowanych działań – Ilość osób objętych działaniem – Liczba specjalistów pracujących z rodzinami	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.2.7	Prowadzenie działań w zakresie poradnictwa pracy i doskonalenia zawodowego osób bezrobotnych	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Powiatowy Urząd Pracy – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfika podejmowanych działań – Liczba bezrobotnych objętych poradnictwem i doskonaleniem zawodowym – Wykaz placówek zaangażowanych w działania	– PCPR w Żurominie i PUP – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych

1.2.8	Podjęmowanie działań na rzecz osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, domy resocjalizacyjne, domy pomocy społecznej oraz uchodźców	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Dom Pomocy Społecznej – zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfikacja podejmowanych działań	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Domu Pomocy Społecznej – zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.2.9	Pozyskiwanie środków finansowych na własną pomoc osobom i rodzinom jej potrzebującym	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość inicjatyw na rzecz pozyskania środków finansowych w celu wsparcia rodzin i wyrównywania ich szans – Wysokość pozyskanych środków finansowych i źródło ich pochodzenia – Liczba osób i rodzin, które otrzymały wsparcie	– Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego – Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

1.2.10	Pobudzenie aktywności własnej rodziny i osób korzystających z pomocy przy rozwiązywaniu problemów	Działania ciągłe w horyzontalnym czasie strategii	- Starostwo Powiatowe w Żurominie - Jednostki samorządu terytorialnego powiatu - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie - Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Dom Pomocy Społecznej - Zainteresowane organizacje pozarządowe	- Liczba osób - Przejawiających aktywność zawodową - Baza danych o rodzinach i osobach znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej - Liczba osób przekwalifikowanych - Liczba osób podnoszących kwalifikacje zawodowe	- Starostwa Powiatowe w Żurominie - Jednostek samorządu terytorialnego - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Domu Pomocy Społecznej - Zainteresowanych organizacji pozarządowych
1.2.11	Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci	Działania ciągłe w horyzontalnym czasie strategii	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie - Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - zainteresowane organizacje pozarządowe	- Liczba osób pracujących/ pomagających w rodzinach - wychowujących dzieci - Liczba rodzin objętych pomocą	- PCPR w Żurominie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - zainteresowanych organizacji pozarządowych

1.2.12	Udzielanie pomocy materialnej rodzinom wielodzietnym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu	– Wysokość środków finansowych przeznaczonych na pomoc materialną rodzinom wielodzietnym – Liczba rodzin wielodzietnych zainteresowanych pomocą – Liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą materialną	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu
Cel operacyjny 1.3 – Prawidłowe spędzanie czasu wolnego służące wzmocnieniu relacji rodzinnych				
1.3.1	Zwiększenie świadomości w zakresie prawidłowego zagospodarowania czasu wolnego Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe – szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne – Kościoły z terenu powiatu – świetlice środowiskowe	– Ilość i specyfika podejmowanych działań – Liczba osób uczestniczących w programach	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych – szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – Kościołów – świetlice środowiskowych

1.3.2	Promowanie i wyrobienie nawyku aktywnego wypoczynku rodzinnego	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe, szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne – Kościoły z terenu powiatu – świetlica środowiskowa	– Ilość inicjatyw z zakresu promowania i wyrobienia nawyku aktywnego wypoczynku rodzinnego i ich specyfika – Ilość i specyfika podejmowanych działań – Liczba zainteresowanych osób – Liczba osób uczestniczących w działaniach/inicjatywach – Liczba rodzin uczestniczących w programach	– Starostwa Powiatowego – PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych – szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – Kościołów z terenu powiatu – świetlicy środowiskowej
1.3.3	Promowanie oraz rozwój idei wolontariatu	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowane organizacje pozarządowe, szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne	– Ilość i różnorodność form promocji idei wolontariatu – Liczba nowych wolontariuszy	– PCPR w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – zainteresowanych organizacji pozarządowych – szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych

1.3.4	Tworzenie i wdrażanie programów i działań wzmacniających więzi rodzinne	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	- Kościoły z terenu powiatu - świetlica środowiskowa - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie - Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - zainteresowane organizacje pozarządowe, szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne - Kościoły z terenu powiatu - świetlica środowiskowa	- Ilość, specyfika i różnorodność nowopowstałych programów i działań wzmacniających więzi rodzinne - Liczba osób zainteresowanych programami - Liczba uczestników programów	- PCPR w Żurominie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - zainteresowanych organizacji pozarządowych, szkół podstawowych i gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych - Kościołów z terenu powiatu - świetlicy środowiskowej	- Kościołów z terenu powiatu - świetlicy środowiskowej
1.3.5	Zwiększenie i doposażenie liczby świetlic środowiskowych oraz miejsc spędzania czasu wolnego	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	- Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	- Liczba nowopowstałych świetlic środowiskowych - Liczba osób korzystających z nowopowstałych świetlic środowiskowych - Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zwiększenie liczby i doposażenie świetlic środowiskowych	- Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu	- Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu

Propozycje konkretnych działań dla Obszaru I – Dysfunkcje rodziny, wyłonione w toku konsultacji społecznych:

- Powołanie większej ilości grup wsparcia, np. AA, DDA,
- Organizowanie szkoleń z zakresu przygotowywania do rodzicielstwa, bądź „resocjalizacji rodzicielstwa” „Szkoła dla rodziców”
- Stworzenie systemu kompleksowego objęcia opieką terapeutyczną i psychologiczną członków rodzin patologicznych na zasadzie aktywnej pomocy terapeuty (przeciwieństw terapeuty – urzędnika)
- Powołanie świetlic socjoterapeutycznych

II Obszar – Bezrobocie

Powszechnie występujące bezrobocie jest tragedią osobistą i rodzinną, jest też problemem makroekonomicznym. Długotrwałe pozostawanie bez pracy przyzwyczajają do życia na rachunek krewnych, z czasem zmusza do pracy dorywczej w szarej strefie żebractwa, wyłudzeń, a w krajach o rozwiniętym systemie zapomóg na rachunek innych podatników. Brak uzupełniania i aktualizowania wiedzy zawodowej oraz umiejętności, odruchów profesjonalnych, postępująca demoralizacja pogarszają szanse uzyskania przez nich pracy nawet w okresie poprawy koniunktury. W ten sposób powstaje permanentne bezrobocie, spychające na margines część społeczeństwa. Rodzące się w tych grupach frustracje są dobrą pożywką dla różnorodnych patologii i przestępczości.

Wytworzenie się permanentnego bezrobocia jest poważnym problemem społecznym, walka z nim jest trudna, długotrwała i kosztowna. Ale konieczna, ponieważ uruchamia ono mechanizmy działające antyrozwojowo zarówno poprzez zmniejszenie popytu na nowe technologie, jak i pogorszenie możliwości wytwórczych - zmniejszenie zasobów human capital.

Cel strategiczny 2: Ograniczenie skutków bezrobocia i zapobieganie degradacji społeczno-zawodowych społeczeństwa

Cel operacyjny 2.1 – Ograniczenie zjawiska bezrobocia

Działania:

2.1.1 Ograniczenie zjawiska bezrobocia wśród młodzieży i osób do 26 roku życia

2.1.2 Wspieranie osób w wieku 50+ na rynku pracy

- 2.1.3 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych
- 2.1.4. Zwiększenie zatrudnienia wśród kobiet
- 2.1.5 Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych

Cel operacyjny 2.2 – **Przeciwdziałanie zjawisku dziedzicznego bezrobocia w rodzinach**

Działania:

- 2.2.1 Rozpoznanie środowisk zagrożonych dziedziczeniem bezrobocia
- 2.2.2 Integracja podmiotów podejmujących działania na rzecz osób bezrobotnych
- 2.2.3 Opracowanie i wdrażanie programów i działań aktywizujących, służące wsparciu rodzin zagrożonych dziedziczeniem bezrobocia

Cel operacyjny 2.3 – **Zapobieganie degradacji społeczno-zawodowej – wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych**

Działania:

- 2.3.1 Opracowywanie i wdrażanie programów specjalnych na rzecz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych
- 2.3.2 Rozwój infrastruktury na rzecz osób długotrwale bezrobotnych zagrożonych degradacją społeczno-zawodową
- 2.3.3 Rozwój infrastruktury i usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego
- 2.3.4. Wspieranie aktywności osób w kierunku tworzenia i działania grup samopomocowych

Cel operacyjny 2.4 – **Tworzenie skutecznych programów aktywizujących dla osób bezrobotnych oraz systemu wsparcia dla nich i członków ich rodzin**

Działania:

- 2.4.1 Analiza potrzeb beneficjentów
- 2.4.2 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia
- 2.4.3 Tworzenie i wdrażanie programów i działań służących wychodzeniu z bezrobocia
- 2.4.4 Towarzyszenie osobom bezrobotnym w wychodzeniu z systemu pomocy społecznej

Tabela 40. Harmonogram realizacji - Cel strategiczny 2: Ograniczenie skutków bezrobocia i zapobieganie degradacji społeczno-zawodowych społeczeństwa

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizacji	Mierniki/Wskaźniki	Źródło (raporty)	mierników
Cel operacyjny 2.1 – Ograniczenie zjawiska bezrobocia						
2.1.1	Ograniczenie zjawiska bezrobocia wśród młodzieży i osób do 26 roku życia	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Baza danych o bezrobotnej młodzieży i osób do 26 roku życia – Ilość i różnorodność form pomocy – Liczba osób objęta pomocą – Wysokość środków finansowych przeznaczona na redukcję zjawiska	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – zainteresowanych organizacji pozarządowych	
2.1.2	Wspieranie osób w wieku 50+ na rynku pracy	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	– Liczba osób w wieku 50+ korzystająca z pomocy – Liczba opracowanych i wdrożonych programów pomocy – Liczba specjalistów uczestniczących w programach	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu	

			- Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie - Zainteresowane organizacje pozarządowe	- Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu - Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie - Zainteresowanych organizacji pozarządowych
2.1.3	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu - Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie - Zainteresowane organizacje pozarządowe	- Baza danych o osobach bezrobotnych niepełnosprawnych - Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w programach aktywizacji zawodowej - Ilość i specyfika form pomocy osobom niepełnosprawnym w kierunku ich aktywizacji zawodowej
2.1.4	Zwiększenie zatrudnienia wśród kobiet	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	- Baza danych dotycząca bezrobocia wśród kobiet - Ilość i specyfika form pomocy bezrobotnym kobietom w kierunku ich aktywizacji zawodowej - Liczba kobiet korzystająca z pomocy

			– Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych	
2.1.5	Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Baza danych dotycząca osób długotrwale bezrobotnych – Ilość i różnorodność form pomocy osobom długotrwale bezrobotnym – Liczba osób długotrwale bezrobotnych uczestniczących w programach – Liczba osób uczestniczących w działaniach podnoszących poziom kompetencji zawodowych – Liczba specjalistów zaangażowanych w pomoc osobom długotrwale bezrobotnym i ich aktywność zawodową	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

Cel operacyjny 2.2 – Przeciwdziałanie zjawisku dziedzicznego bezrobocia w rodzinach					
2.2.1	Rozpoznanie środowisk zagrożonych dziedziczeniem bezrobocia	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Baza danych – Ilość analiz danych związanych z problematyką dziedzicznego bezrobocia – Liczba osób zagrożonych dziedziczeniem bezrobocia	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
2.2.2	Integracja podmiotów podejmujących działania na rzecz osób bezrobotnych	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba placówek i instytucji działających na rzecz osób bezrobotnych – Baza danych o placówkach i instytucjach działających na rzecz osób bezrobotnych – Ilość i różnorodność wspólnie podejmowanych działań – Liczba osób bezrobotnych objęta pomocą – Liczba specjalistów profesjonalnie świadczących pomoc osobom bezrobotnym	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

2.2.3	Opracowanie i wdrażanie programów i działań aktywizujących, służące wsparciu rodzin zagrożonych dziedziczeniem bezrobocia	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfikacja, różnorodność programów i działań aktywizujących – Liczba specjalistów profesjonalnie przygotowanych do pracy – Baza placówek i instytucji zaangażowanych w działania – Liczba osób uczestniczących w programach i działaniach aktywizujących – Liczba opracowanych i wdrożonych programów profilaktycznych i działań aktywizujących	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
Cel operacyjny 2.3 – Zapobieganie degradacji społeczno-zawodowej - wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych					
2.3.1	Opracowywanie i wdrażanie programów specjalnych na rzecz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba analiz danych dotyczących wykluczenia społecznego osób długotrwale bezrobotnych – Liczba opracowanych i wdrożonych programów – Wykaz placówek, które opracowywały lub/ oraz realizują programy – Liczba osób objętych realizowanymi programami	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

2.3.2	Rozwój infrastruktury na rzecz osób długotrwale bezrobotnych zagrożonych degradacją społeczno-zawodową	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	– Wykaz jednostek świadczących pomoc – Ilość analiz danych związanych z problematyką bezrobocia i osobami zagrożonymi degradacją społeczno-zawodową – Ilość ankiet przeprowadzonych w celu zbadania potrzeby rozwoju infrastruktury	– Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu
2.3.3	Rozwój infrastruktury i usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Baza danych (wykaz jednostek) z zakresu poradnictwa specjalistycznego – Ilość osób korzystających z istniejących placówek poradnictwa specjalistycznego w poszczególnych gminach – Liczba i wykaz nowopowstałych placówek poradnictwa specjalistycznego – Liczba pracowników zatrudnionych w nowopowstałych placówkach poradnictwa specjalistycznego	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych Organizacji pozarządowych

2.3.4	Wspieranie aktywności osób w kierunku tworzenia i działania grup samopomocowych	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Wysokość środków finansowych przeznaczona i wydatkowana na wsparcie grup samopomocowych – Liczba osób korzystających z grup samopomocowych – Liczba i wykaz grup samopomocowych	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
Cel operacyjny 2.4 – Tworzenie skutecznych programów aktywizujących dla osób bezrobotnych oraz systemu wsparcia dla nich i członków ich rodzin					
2.4.1	Analiza potrzeb beneficjentów	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy	– Ilość analiz dot. potrzeb beneficjentów w kierunku opracowywania działań aktywizujących	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy

2.4.2	Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba i wykaz współpracujących instytucji i organizacji działających na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia – Baza danych dotyczących działań w zakresie redukcji bezrobocia – Ilość analiz dot. zjawiska bezrobocia i wychodzenia z niego – Liczba opracowanych i wdrożonych projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu – Liczba osób korzystających z projektów – Wykaz instytucji realizujących opracowane projekty	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
2.4.3	Tworzenie i wdrażanie różnych programów i działań służących wychodzeniu z bezrobocia Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba i specyfika programów/działań służących wychodzeniu z bezrobocia – Liczba bezrobotnych objętych programami/działaniami – Wykaz instytucji zaangażowanych w różne formy pomocy i wychodzenia z bezrobocia	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

					– Poziom potrzeb oraz postawy mieszkańców na podstawie wyników badań ankietowych – Ilość i specyfika programów/działań służących wychodzeniu bezrobotnych z systemu pomocy społecznej – Liczba bezrobotnych korzystająca z pomocy – Wykaz instytucji zaangażowanych w działania	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych – Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie
2.4.4	Towarzyszenie osobom bezrobotnym w wychodzeniu z systemu pomocy społecznej Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie				

Propozycje konkretnych działań dla Obszaru II – Bezrobocie, wyłonione w toku konsultacji społecznych:

- Organizacja warsztatów oraz szkoleń dla osób bezrobotnych wzmacniające ich szanse na rynku pracy
- Przygotowanie programów kształcenia ustawicznego dla osób bezrobotnych – nowy zawód, matura, studia
- Organizacja warsztatów psychologicznych, aktywizujących, motywujących, skłaniających do wyzbycia się postawy wyuczonej bezradności
- Kursy dla osób bezrobotnych szerzenie idei przedsiębiorczości pod hasłem „Samozatrudnienie”, wyjaśniające procedury zakładania własnego przedsiębiorstwa
- Reintegracja zawodowa kobiet – projekt skierowany dla kobiet bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, pomagający w aktywnym powrocie na rynek pracy
- Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy
- Kursy poświęcone samoprezentacji oraz zasadom rozmowy kwalifikacyjnej
- Stworzenie systemu promocji powiatu żuromińskiego, jako terenu przyjaznego inwestorom

III Obszar – Patologie społeczne

Patologia społeczna (pathos - cierpienie, logos - nauka) oznacza naukę o cierpieniu społecznym, jest zjawiskiem społecznym związanym z zachowaniem się jednostek lub grup społecznych niezgodnym z powszechnie obowiązującymi normami i wartościami. Zjawisko to zatacza obecnie coraz szersze kręgi i obejmuje coraz młodsze osoby, a nawet dzieci. Staje się poważnym problemem społecznym, zwłaszcza w szkołach oraz wśród osób bezrobotnych. Szczególnie niepokojące zjawiska patologii społecznych to alkoholizm, narkomania oraz przestępczość, które z czasem decydują o społecznym wykluczeniu i marginalizacji znacznych grup osób.

Ponieważ problem staje się poważny i szybko przybiera na sile, należy mu przeciwdziałać promując prawidłowe wzorce i postawy, w tym postawę szeroko rozumianej trzeźwości.

Cel strategiczny 3 – **Ograniczenie zjawiska patologii społecznych**

Cel operacyjny 3.1 – **Sprawny system profilaktyki patologii społecznych**

Działania:

- 3.1.1 Opracowanie i wdrażanie programów profilaktycznych dla poszczególnych grup społecznych
- 3.1.2 Monitorowanie skuteczności, efektywności realizowanych programów profilaktycznych
- 3.1.3 Szkolenie kadry pracującej z osobami dotkniętymi problemem patologii społecznych

Cel operacyjny 3.2 – **Zintegrowane działania zmierzające w kierunku pomocy osobom dotkniętym problemem patologii społecznych oraz rodzinom tych osób**

Działania:

- 3.2.1 Monitoring skali zjawiska patologii społecznych i ich skutków
- 3.2.2 Rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz infrastruktury leczniczej i terapeutycznej
- 3.2.3 Tworzenie i realizacja form wsparcia dla osób dotkniętych problemem patologii społecznych i ich rodzin

Tabela 41. Harmonogram realizacji - Cel strategiczny 3 – Ograniczenie zjawiska patologii społecznych

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizacji	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników (raporty)
Cel operacyjny 3.1 – Sprawny system profilaktyki patologii społecznych					
3.1.1	Opracowanie i wdrażanie programów profilaktycznych dla poszczególnych grup społecznych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfika opracowywanych i wdrożonych programów profilaktycznych – Wykaz placówek realizujących programy profilaktyczne – Liczba osób korzystających z programów profilaktycznych – Liczba specjalistów uczestniczących w programach profilaktycznych – Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację działań	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

3.1.2	Monitorowanie skuteczności, efektywności realizowanych programów profilaktycznych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Zainteresowane organizacje pozarządowe	- Poziom wiedzy oraz postawy mieszkańców na podstawie wyników badań ankietowych - Ilość analiz dotyczących skuteczności, efektywności realizowanych programów profilaktycznych	Raporty: - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Zainteresowanych organizacji pozarządowych
3.1.3	Szkolenie kadry pracującej z osobami dotkniętymi problemem patologii społecznych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Starostwo Powiatowe w Żurominie - Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Zainteresowane organizacje pozarządowe - Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne	- Ilość szkoleń i ich uczestników - Różnorodność przeprowadzonych szkoleń	- Starostwa Powiatowego w Żurominie - Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Zainteresowanych organizacji pozarządowych

						– Szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
Cel operacyjny 3.2 – Zintegrowane działania zmierzające w kierunku pomocy osobom dotkniętym problemem patologii społecznych oraz rodzinom tych osób						
3.2.1	Monitoring skali zjawiska patologii społecznych i ich skutków	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i różnorodność analiz z zakresu patologii społecznych – Poziom wiedzy oraz postawy mieszkańców na podstawie wyników badań ankietowych	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych	
3.2.2	Rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz infrastruktury leczniczej i terapeutycznej	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Baza danych o placówkach prowadzących poradnictwo specjalistyczne oraz świadczących usługi lecznicze i terapeutyczne – Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację działań – Liczba	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych	

				nowopowstałych placówek poradnictwa specjalistycznego w poszczególnych gminach – Liczba i specyfikacja nowopowstałych usług z zakresu poradnictwa specjalistycznego, profilaktyki i terapii	
3.2.3	Tworzenie i realizacja form wsparcia dla osób dotkniętych problemem patologii społecznych i ich rodzin	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Wykaz analizowanych problemów społecznych/spraw z zakresu patologii społecznych – Liczba i specyfikacja form wsparcia – Liczba specjalistów świadczących profesjonalną pomoc – Liczba osób objętych wsparciem	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

				– Wysokość środków finansowych przeznaczona na realizację działań – Baza danych miejsc świadczących profesjonalną pomoc	
--	--	--	--	--	--

Propozycje konkretnych działań dla Obszaru III – Patologie społeczne, wyłonione w toku konsultacji społecznych:

- Utworzenie grupy pracowników społecznych pracujących z ludźmi potencjalnie zagrożonymi patologiami
- Promocja zdrowego stylu życia, aktywnego spędzania czasu wolnego
- Działania profilaktyczne w szkołach prowadzone wspólnie przez nauczycieli, policjantów i osoby, które „wyszły z patologii”
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci ze środowisk zagrożonych patologiami – zapobieganie dziedziczeniu negatywnych wzorców
- Zwiększenie zajęć pozalekcyjnych, sportowo – rekreacyjnych
- Rozwijanie uzdolnień, sprawności fizycznej, głównie w przedziale wiekowym 13 -15 lat.

IV Obszar – Zapobieganie marginalizacji grup społecznych

Marginalizacja należy do naturalnych procesów społecznych i jej dynamiczny wzrost jest nieodłącznym atrybutem przemian społecznych. Procesem społecznej marginalizacji zagrożone są zarówno jednostki, jak i całe grupy społeczne. Marginalizacja społeczna jest zjawiskiem niepożądanym, wywołującym szereg negatywnych skutków społecznych. Tadeusz Kowalak zalicza do nich: niepewność, brak stałości, upośledzenie, bezbronność, ubóstwo jedno i wielowymiarowe, nędzę, nierówności społeczne, odrzucenie, różnice społeczne, dyskryminację, segregację, dyskwalifikację, odłączenie, deprawację, brak umiejętności adaptacji, niekorzystną sytuację, nieformalny apartheid, stygmatyzację¹⁶. Zjawisko to powoduje także szereg innych skutków indywidualnych, jednostkowych, m.in. bierność, apatię, brak zaufania do innych, uciekanie się do przemocy itp.

Zahamowanie rozwoju procesów marginalizacji społecznej wymaga bardzo złożonych działań kompleksowych zarówno w skali globalnej, lokalnej, jak i indywidualnej.

Cel strategiczny 4 – **Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup społecznych**

Cel operacyjny 4.1 – **Sprawny system wsparcia grup społecznych dotkniętych marginalizacją**

Działania:

- 4.1.1 Aktywizacja grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 4.1.2 Tworzenie i wdrażanie programów profilaktycznych dla określonych grup społecznych
- 4.1.3 Prowadzenie edukacji kształtującej poczucie własnej wartości
- 4.1.4 Promowanie zdrowego stylu życia
- 4.1.5 Promowanie oraz rozwój idei wolontariatu
- 4.1.6 Organizowanie imprez kulturalno-oświatowych
- 4.1.7 Zwiększenie i doposażenie liczby świetlic środowiskowych i miejsc spędzania czasu wolnego
- 4.1.8 Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań

Cel operacyjny 4.2 – **Szeroki wachlarz ofert wsparcia osób i rodzin dotkniętych marginalizacją**

Działania:

- 4.2.1 Monitoring skali zjawiska
- 4.2.2 Aktywizacja środowiska lokalnego na rzecz wsparcia osób dotkniętych marginalizacją
- 4.2.3 Rozwój infrastruktury służącej poprawie sytuacji osób dotkniętych marginalizacją
- 4.2.4 Szkolenie kadry pracującej z osobami dotkniętymi marginalizacją
- 4.2.5 Wspieranie grup samopomocowych
- 4.2.6 Rozwój poradnictwa specjalistycznego i usług socjalnych, leczniczych, terapeutycznych
- 4.2.7 Rozwój pomocy postpenitencjarnej
- 4.2.8 Rozwój doradztwa zawodowego

Cel operacyjny 4.3 – **Poprawa funkcjonowania osób wychodzących z trudnej sytuacji życiowej**

Działania:

- 4.3.1 Podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób niedostosowanych społecznie

Tabela 42. Harmonogram realizacji - Cel strategiczny 4 – Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup społecznych

Nr działania	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizacji	Mierniki/Wskaźniki	Źródło mierników (raporty)
Cel operacyjny 4.1 – Sprawny system wsparcia grup społecznych dotkniętych marginalizacją					
4.1.1	Aktywizacja grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfikacja podejmowanych działań	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
4.1.2	Tworzenie i wdrażanie programów profilaktycznych dla określonych grup społecznych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość nowoutworzonych programów profilaktycznych – Liczba grup społecznych objętych nowoutworzonymi programami profilaktycznymi	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

4.1.3	Prowadzenie edukacji kształtującej poczucie własnej wartości Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Szkoły podstawowe, gimnazja i ponadgimnazjalne – Kościoły z terenu powiatu – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	– Ilość i różnorodność form edukacji – Liczba szkoleń – Liczba uczestników realizowanych szkoleń	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych – Szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych – Kościołów z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu
4.1.4	Promowanie zdrowego stylu życia Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Szkoły podstawowe, gimnazja i ponadgimnazjalne – Kościoły z terenu powiatu	– Ilość i różnorodność form promocji zdrowego stylu życia – Liczba zainteresowanych tematem – Liczba uczestników	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych – Szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych – Kościołów z terenu powiatu

			– Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Media	– Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Mediów	
4.1.5	Promowanie oraz rozwój idei wolontariatu Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Szkoły podstawowe, gimnazja i ponadgimnazjalne – Kościoły z terenu powiatu	– Ilość i różnorodność form promocji idei wolontariatu – Liczba imprez promujących idee wolontariatu – Liczba uczestników imprez – Liczba nowych wolontariuszy	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych – Szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych – Kościołów z terenu powiatu	
4.1.6	Organizowanie imprez kulturalno-oświatowych Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba imprez kulturalno-oświatowych – Liczba uczestników imprez	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych	

			– Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne – Kościoły z terenu powiatu	– Szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych – Kościołów z terenu powiatu
4.1.7	Zwiększenie i doposażenie liczby świetlic środowiskowych i miejsc spędzania czasu wolnego	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	– Liczba nowopowstałych świetlic środowiskowych – Wysokość środków finansowych wydatkowana na doposażenie świetlic
4.1.8	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne – Świetlica środowiskowa	– Szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – Świetlicy środowiskowej
Cel operacyjny 4.2 – Szeroki wachlarz ofert wsparcia osób i rodzin dotkniętych marginalizacją				
4.2.1	Monitoring skali zjawiska	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu

			- Zainteresowane organizacje pozarządowe - Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne	- Zainteresowanych organizacji pozarządowych - Szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych
4.2.2	Aktywizacja środowiska lokalnego na rzecz wsparcia osób dotkniętych marginalizacją	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Zainteresowane organizacje pozarządowe - Szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne - Kościoły z terenu powiatu	- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie - Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu - Zainteresowanych organizacji pozarządowych - Szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych - Kościołów z terenu powiatu - Ilość i specyfika podjętych działań
4.2.3	Rozwój infrastruktury służącej poprawie sytuacji osób dotkniętych marginalizacją	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Jednostki samorządu terytorialnego terenu powiatu	- Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu - Ilość powstałych placówek
4.2.4	Szkolenie kadry pracującej z osobami dotkniętymi marginalizacją	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	- Starostwo Powiatowe w Żurominie - Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu	- Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu - Starostwa Powiatowego w Żurominie - Ilość szkoleń i ich uczestników - Różnorodność przeprowadzonych szkoleń

4.2.5	Wspieranie grup samopomocowych	Działania ciągłe w horyzontalnym czasie strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – Jednostki samorządu terytorialnego – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Liczba działających grup samopomocowych – Wysokość środków finansowych poniesionych na pomoc grupom samopomocowym	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
4.2.6	Rozwój poradnictwa specjalistycznego i usług socjalnych, leczniczych, terapeutycznych	Działania ciągłe w horyzontalnym czasie strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Placówki służby zdrowia	– Liczba i specyfikacja nowopowstałych usług (porad) – Liczba osób korzystających z poradnictwa	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych – Placówek służby zdrowia

4.2.7	Rozwój pomocy postpenitencjarnej	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfika form pomocy – Liczba uczestników – Liczba osób, które poprawiły swoją sytuację	– Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
4.2.8	Rozwój doradztwa zawodowego	Działania ciągłe w horyzontie czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie	– Ilość i specyfikacja podjętych działań – Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego	– Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Urzędu Pracy

Cel operacyjny 4.3 – Poprawa funkcjonowania osób wychodzących z trudnej sytuacji życiowej				
4.3.1	Podjęmowanie działań na rzecz wsparcia osób niedostosowanych społecznie	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość i specyfika działań na rzecz wsparcia osób niedostosowanych społecznie – Liczba osób korzystających z pomocy – Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych
Cel operacyjny 4.4 – Pomoc osobom niepełnosprawnym w aktywnym i pełnym życiu na terenie Powiatu Żuromińskiego				
4.4.1	Likwidacja barier architektonicznych na terenie Powiatu Żuromińskiego	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe	– Ilość działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych – Liczba osób korzystających z pomocy – Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych

4.4.2	Przewycięzanie stereotypu postrzegania społecznego i dyskryminowania osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Szkoły podstawowe, gimnazjalne i średnie – Dom Pomocy Społecznej	– Ilość działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych – Liczba osób korzystających z pomocy – Liczba spotkań, pogadanek	– Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych – Szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych – Domu Pomocy Społecznej
4.4.3	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym, zarówno fizycznie, jak i intelektualnie, kompleksowej opieki medycznej w warunkach hospitalizacji, rehabilitacji domowej i szpitalnej	Działania ciągłe w horyzontalnym czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu Terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Służba zdrowia – Dom Pomocy Społecznej	– Ilość działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych – Liczba osób korzystających z pomocy	– Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Zainteresowanych Organizacji pozarządowych – Służby zdrowia – Domu Pomocy Społecznej

4.4.4	Pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym w godnym prowadzeniu życia i kontaktach społecznych (chronione mieszkania, kluby seniora)	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	– Starostwo Powiatowe w Żurominie – Jednostki samorządu Terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie – Zainteresowane organizacje pozarządowe – Służba zdrowia – Dom Pomocy Społecznej	– Ilość działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych – Liczba osób korzystających z pomocy	– Starostwa Powiatowego w Żurominie – Jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu – Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – Zainteresowanych organizacji pozarządowych – Służby zdrowia – Domu Pomocy Społecznej
-------	--	--	--	---	---

Propozycje konkretnych działań dla Obszaru IV – Zapobieganie marginalizacji społecznej, wyłonione w toku konsultacji społecznych:

- Utworzenie mieszkań chronionych,
- Powołanie ośrodków wsparcia,
- Utworzenie świetlic środowiskowych,
- Rozszerzenia wachlarza usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- Ułatwienie dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- Utworzenie noclegowni,
- Projekty z zakresu psychoedukacji, samorealizacji i ponownej integracji ze społeczeństwem.

7. Wdrażanie strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żuromińskiego obejmuje przedział czasowy od roku 2014 do 2024. Zważywszy na dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość jest to okres tym bardziej rozległy. Dlatego też założyć należy otwartość niniejszego dokumentu w sensie możliwości jego uzupełniania i modyfikacji na przestrzeni lat, jakie strategia obejmuje swym zasięgiem. W trakcie realizacji strategii niektóre działania mogą okazać się niemożliwymi do realizacji z powodów zewnętrznych, inne można będzie uzupełnić, bądź rozszerzyć ich zakres. Okazać się też może, iż rzeczywistość zmieniła się do tego stopnia, że zupełnie nowe działania trzeba będzie skonstruować i wpisać je do dokumentu.

7.1 Zasady realizacji strategii

„Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2024” ma na celu wytyczenie głównych kierunków zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej powiatu żuromińskiego. „Jakość życia” jest szerokim pojęciem, a składa się na nie to wszystko, co potrzebne jest jednostce do godnego życia, a więc zasoby materialne, w tym mieszkanie, pożywienie, praca, potrzeby kulturowe, a także wszystko, co wpływa na poczucie bezpieczeństwa i komfortu psychicznego jednostki.

Koordynatorem wdrożenia niniejszej strategii będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie przy zachowaniu zasady, że za kształt i realizację powyższej Strategii odpowiadają władze powiatu, podmioty współpracujące i adresaci programów.

Strategia powinna być realizowana z wykorzystaniem następujących zasad:

Zasada pomocniczości

Gmina koncentrować ma swe wysiłki na tych zadaniach, których wykonania nie może przekazać innym podmiotom i które muszą zostać wykonane przez sektor publiczny. Zadania wytyczone w strategii dotyczą pomocy mieszkańcom powiatu, ale w dużej mierze wykonane muszą zostać przy współpracy adresatów strategii z podmiotami publicznymi. Tam, gdzie jednostki społeczne będą w stanie poradzić sobie same ze swoimi problemami, instytucje publiczne ingerować nie będą.

Zasada solidaryzmu

Niektóre zadania i obowiązki muszą być rozłożone na wszystkich adresatów strategii. Dotyczy to głównie zadań z zakresu walki z bezrobociem, pomocy osobom niepełnosprawnym, zapobieganiu dysfunkcjom rodziny.

Zasada zrównoważonego rozwoju

Rozwój społeczno – gospodarczy przy realizacji projektów o dłuższym czasowo zasięgu zachodzić musi przy zachowaniu równowagi pomiędzy elementami ekologicznymi, społecznymi i przestrzennymi. Stanowi to warunek niezbędny do podniesienia poziomu życia na terenie powiatu, jak i funkcjonowania miejscowych instytucji.

Zasada rozwoju wielokierunkowego

W początkowym etapie wdrażania strategii realizowane powinny być działania, w których powiat ma już pewne doświadczenie i są one łatwiejsze do wykonania. W kolejnym etapie wdrażane powinny być innowacyjne przedsięwzięcia.

Zasada równości szans do świadczenia usług publicznych

Zakłada się tu otwartość do świadczeń i usług publicznych. Adresaci programu liczyć mogą na wsparcie ze strony powiatu, skoncentrowane głównie na uczestniczeniu w systemie świadczeń i usług publicznych (kształcenie, ochrony zdrowia, mieszkania).

Zasada orientacji na mieszkańców

Władze powiatu, programując zadania, mają świadomość, że głównym podmiotem ich projektów są ludzie – społeczność lokalna powiatu żuromińskiego, mająca swoje potrzeby, ambicje i umiejętności. Działania muszą być tak zaplanowane, by pobudzić ich aktywność.

Zasada współodpowiedzialności

Za kształt i realizację powyższej strategii odpowiadają wszyscy, tj. władza powiatu, podmioty współpracujące i adresaci programów.

Zasada partnerstwa publiczno – prywatnego

Zasada ta umożliwia łączenie wysiłków finansowych władz lokalnych z pomocą sektora prywatnego, co sprzyja płynności wprowadzanych działań, jak i tworzy dobre podłoże pod programowe konsorcja. Pozwala to na realizację ważnych przedsięwzięć społecznych oraz inwestycyjnych.

Zasada ciągłości działania

Gwarantuje to trwałość, jak i efektywność rozwiązań systemowych służących minimalizowaniu źródeł bezpieczeństwa socjalnego.

7.2 Zasady współpracy z organizacjami pozarządowymi

Niepodważalnym faktem jest, iż Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie powinno prowadzić współpracę z organizacjami pozarządowymi. Zasady tej współpracy powinny być jednak jasno określone, tak, by zapewnić profesjonalne wykonanie wspólnych, bądź powierzonych zadań.

Na powierzone organizacji pozarządowej zadania można udzielić dotacji, która sfinansuje koszty ich realizacji. Dla udokumentowania podjętych inicjatyw sporządzany powinien być coroczny raport zlecania działań pomocy społecznej.

Rozwiązywanie problemów społecznych może być efektywniejsze, gdy wprowadzi się współpracę z sektorem non-profit. Dlatego też ważną kwestię stanowi tu powoływanie wspólnych zespołów, których zadaniem będzie opracowywanie programów mających na celu rozwiązanie danego problemu społecznego, znalezienie rozwiązania.

Innym rodzajem współpracy może być bieżący wzajemny kontakt polegający na informowaniu się o zaistniałym stanie rzeczy, o planowanych działaniach, a w konsekwencji, wspólna ich realizacja.

Organizacje pozarządowe stają się bardzo istotną strukturą w działaniach podejmowanych przez instytucje samorządowe. Dlatego też tak bardzo ważne jest wypracowanie ścieżki partnerskiej współpracy pomiędzy organizacjami a jednostkami samorządu terytorialnego, co sprzyjać będzie bardziej efektywnym rozwiązaniom, nowatorskim podejściom i odciążeniem pracowników pomocy społecznej.

8. Zakończenie

Celem opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie żuromińskim jest wykształcenie jak najszerzego wachlarza pomocy całej społeczności powiatu żuromińskiego. Uwzględnione zostały w niej potrzeby i problemy społeczne zdiagnozowane na terenie powiatu, jak i odpowiadające im działania profilaktyczne i zaradcze.

Biorąc pod uwagę złożoność sytuacji społecznej na terenie naszego kraju, mnogość problemów i osób niepotrafiących im podołać, niezwykle ważna jest wrażliwość społeczna osób będących w stanie nieść pomoc bliźnim w czynieniu ich życia lepszym i bardziej ludzkim.

PRZEWODNICZĄCY
RADY

Jerzy Rzymowski